

וכך סיפר
הגאון רבי
מרדכי שולמן
זצ"ל, מה
שראו עיניו
אצל מרן
'החפץ חיים',
עובדות של
רוה"ק וגילוי
שכינה ממש
• לרגל יומא
דהילולא

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת נצבים וילך | גליון מס' 395 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

היה רבינו מרן הגאון רבי מרדכי שולמן זצוק"ל, מספר עובדות ממה שראו עיניו אצל הח"ח, עובדות של רוח"ק וגילוי שכינה ממש, ואמר רבינו זצ"ל שאז נתחוויר לו שבלי ספק הי' הח"ח שומע יום את סוד שיח שרפי קודש, המשמייעים זה לזה מה פעל ועשה מלך העולם בעולמו

הגאון רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצוק"ל, בעל 'משמר הלוי', על רוח קדשו של מרנא החפץ חיים זיע"א, ועובדות מגדולי ישראל

אבל הי' רבינו זצ"ל אומר, שהמופת היותר גדול מכל המופתים שראה אצל הח"ח, היתה שקידתו המופלאה בתורה ללא הרף. מו"ח הרה"ג ר' שלמה כהן זצ"ל פתח ואמר לי בקולו השקט ובהתרגשות רבה: "אספר לך מה ששמעתי אצל מו"ר החזו"א זצ"ל. "לפני הרבה שנים בולנא, סיפר אחד לפני החזו"א - ואני הייתי נוכח - מעשה באלמנה הצעירה מרת דבורה שולמן ע"ה, ששלחה את כל בניה ללמוד בישיבות הקדושות, והנה יום אחד, הופיע בבית אחד הבנים שחזר ממקום לימודו בישיבה, ואמר לאימו, שאינו מוצא

היה רבינו מרן הגאון רבי מרדכי שולמן זצוק"ל, מספר עובדות ממה שראו עיניו אצל הח"ח, עובדות של רוח"ק וגילוי שכינה ממש, כמו שבשנות הזעם של מלחמת העולם הראשונה, כשהחפץ חיים נשא על לבו הטהור את הכאב והצער של כנסת ישראל הדווי' והפצועה, והי' מרבה בתפילה על צרות כלל ישראל, כל ימי המלחמה לא הי' יכול להניח כר תחת ראשו הקדוש בתנומתו, מרוב צרות הכלל. מרן הח"ח לא ידע לקרוא רוסית ופולנית, והי' כל יום מבקש מרבינו זצ"ל שיקריא לפניו מתוך העתון הרוסי את הידיעות המגיעות משדות הקרב, כדי שידע על מה לבקש ולהתפלל. הי' רבינו זצ"ל מספר, שהשתומם והתפלא כל יום מחדש לראות, כי איננו מחדש דבר להח"ח בסיפור החדשות, כי כבר יודע הוא הכל, וכל ידיעה שהי' רבינו זצ"ל מספר להח"ח - הי' הח"ח מקדימו ומשלים את הסיפור, מבלי ששמע זאת הח"ח לפני כן מאף אחד, ומבלי שהי' יכול לקרוא זאת בעצמו מפאת אי ידיעת השפה, והי' רבינו זצ"ל אומר, שפשר הדבר המפליא הזה נתברר לו אחרי זמן, כאשר ראה שאדוננו הגר"א זיע"א מפרש את האמור בתפילת שחרית "ואשר משרתו (המלאכים) כולם עומדים ברום עולם ומשמייעים ביראה יחד בקול דברי אלקים חיים ומלך עולם", דהיינו שבכל יום ויום המלאכים משמייעים בקול זה לזה את כל דברי השי"ת והנהגתו בבריאה באותו יום. ואמר רבינו זצ"ל, שאז נתחוויר לו שבלי ספק הי' הח"ח שומע יום את סוד שיח שרפי קודש, המשמייעים זה לזה מה פעל ועשה מלך העולם בעולמו.

"לפני כארבעים שנה שמעתי מעשה נורא, שהיה עם מרנא ה'חפץ חיים', מפיו של רב חשוב, שכבר אז היה זקן כבן תשעים שנה, ושלמד בצעירותו בחוץ לארץ, לפני השואה. אותו רב סיפר לי את המעשה ממרנא ה'חפץ חיים', לו היה עד בעצמו, בשלהי מלחמת העולם הראשונה, ואספרנו לפניכם"

לרגל יומא דהילולא של מרנא החפץ חיים - כ"ד אלול - מוגשת בזאת שיחה מרתקת שמסר הגאון הגדול רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, בפני תלמידי ישיבת קמניץ, בשנת תשנ"ג

לפני כארבעים שנה (הערת העורך: מאז כבר חלפו כ-70 שנה), שמעתי מעשה נורא שהיה עם מרנא ה'חפץ חיים', מפיו של רב חשוב, שכבר אז היה זקן כבן תשעים שנה, ושלמד בצעירותו בישיבות הגדולות והחשובות בחוץ לארץ, לפני השואה. אותו רב סיפר לי מעשה ממרנא ה'חפץ חיים', לו היה עד בעצמו, בשלהי מלחמת העולם הראשונה, ואספרנו לפניכם.

בתקופה של מלחמת העולם הראשונה נמלט מרנא ה'חפץ חיים' לעיר סימייטיץ שברוסיה. אותו רב שסיפר לי את הסיפור, לא היה מתלמידיו של ה'חפץ חיים', וגם לא היה מתושבי סימייטיץ, אבל הוא שבת בעיר בסוף מלחמת העולם הראשונה, השבת האחרונה שה'חפץ חיים' היה בעיר לפני ששב לראדין.

הסיפור נסוב סביב המצב הכלכלי ששרר אז בעולם כולו, וברוסיה במיוחד. באותם ימים הודח הצאר הרוסי, והבולשביקים תפסו את השלטון במקומו, אחת התקנות הראשונות שהם תיקנו היתה, למנות ממונה בכל עיר ועיר, שיהיה אחראי על הקצבת המזון לתושבים, כדי שלא יהיה מצב שבו העשירים אוכלים בשפע והעניים מתים מרעב.

כמובן שבתקופת מלחמה אנשים נוטים לאגור אוכל, מחשש שלא יהיה מספיק לכולם, וחלק יאלצו לרעוב. ראינו את זה גם כאן בארץ, כשפרצה מלחמת ששת הימים, אנשים רצו לקנות כמה שיותר אוכל, כשהיה מצב מתוח לפני מלחמת סיני או מלחמת יום הכיפורים, גם ראינו את זה, שאנשים מיהרו לאגור אוכל כדי שיהיה להם גם בעיצומה של המלחמה.

הבעיה היא, שכשאנשים אוגרים אוכל זה רק מחריף את המצב, כי נוצר מחסור ואז אנשים מתאמצים יותר לאגור מזון, וחוזר חלילה.

לכן דאגו הקומוניסטים למנות את אחד מהבולטים שהמפלגה שלהם בכל עיר ועיר, שיהיה הממונה המקומי על אגירת המזון וחלוקתו לתושבים.

בהתאם לכך הוציא המוטרד החדש הודעה, שכל מי שיש מזון בביתו חייב למסור אותו באופן מיידי לידי הממונה, והוא, הממונה יחלק את האוכל בין התושבים בצורה שווה.

כמובן שאנשים לא מיהרו מיוזמתם לציית לצו החדש. הרי מי שהצליח לאגור כמות גדולה - לא ירצה להתחלק בה עם אחרים, ובכל מקרה אף אחד לא סמך על הממונה הבולשביקי, וכולם הבינו שהוא יחלק את האוכל בעיקר לעצמו ולחברים שלו.

לכן נהגו הרשויות לפלוש לבתים של תושבים ולבצע חיפוש, ואם היו מוצאים כמות מזון גדולה מההכרח של הימים הקרובים, היו

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכייה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

מחרימים את הכל ומענישים את האזרח שנמנע מלמסור את המזון לממונה.

” אקדים הקדמה קצרה... ”

”אקדים הקדמה קצרה” - כך פותח בעל
”המשנה ברורה” את פירושו בסימן קס”ב.

ביום ראשון כ”ד אלול,

יומא דהילולא ה 90 של ה”סבא קדישא” מרן בעל ”החפץ חיים”

מתחילים סימן קס”ב במסגרת
ה”דף היומי בהלכה” ב”משנה ברורה”

זו הזדמנות שלך להצטרף ללימוד ההלכה מדי יום
ולזכות לשנה טובה ומתיבה והתימה טובה

להצטרפות: בעמדות 'נדרים פלוס' 'דרשו' 02-5609000

בעיר סימאיטיץ הציבו הבולשביקים ממונה שהיה יהודי, אבל הוא לא היה יהודי שומר תורה ומצוות, אלא אחד כזה שלא למד ולא שנה, ולא היה לו שום כבוד לתלמידי חכמים, או רגשי אחווה כלשהם עם אחיו היהודים, רח”ל.

הלך הממונה ופלט לבתיהם של היהודים, ובכמה וכמה בתים מצא מזון והחרים הכל, וכך נהיה מצב בעיר שהיו משפחות יהודיות שממש רעבו ללחם.

מאחר וה'חפץ חיים' היה בעיר, הוא החל לעבור מבית כנסת לבית כנסת, ולדרוש ברבים על המצב הקשה, כשהוא מעודד את היהודים שהיה בידם מזון לחלוק אותו עם אלו שרעבו ללחם, לתת צדקה ולעזור לעניים.

כמו כן היה ה'חפץ חיים' מחזור על הפתחים ואוסף שיירי מזון, חתיכות של לחם, קמח, ירקות, כל מה שהצליח להשיג היה אוסף, ולאחר מכן היה מחלק לאלו שלא היה להם כלום בבתיהם.

בתו של ה'חפץ חיים' היתה לוקחת את הקמח שאסף אביה ואופה ממנו לחם, וכך הוא היה מסייע לאנשים שלא ימותו ברעב חלילה.

והנה התקרבה המלחמה לסיומה, הדרכים חזרו להיות בטוחות, הדרך לראדן נפתחה, וה'חפץ חיים' החל להיערך לשוב לביתו.

באו תושבי סימאיטיץ העניים ל'חפץ חיים' והחלו לבכות: "על מי נטשת את הצאן?". הרי אנחנו רעבים ללחם, אם לא ה'חפץ חיים' שטורח ואוסף ודואג להתרים יהודים אחרים שיאכילו אותנו, מי ידאג לנו? איך נוכל לחיות כך?

כששמע זאת ה'חפץ חיים', הוא בכה יחד איתם, ואמר להם "צדקו דבריכם, אני באמת לא יכול לנטוש אתכם ככה, ולכן בשבת הקרובה אני רוצה לשאת דרשת פרידה, ואני מבקש שתושבי העיר יבואו כולם לשמוע את דברי, אחרי תפילת מנחה של שבת".

כמובן שבית המדרש היה מלא מפה, כל יהודי סימאיטיץ באו לשמוע את דברי ה'חפץ חיים', וביניהם היה גם הרב הזקן שסיפר לי את הסיפור, והתארח באותה השבת בסימאיטיץ.

אחרי התפילה עלה ה'חפץ חיים' לבימה והחל לדרוש. הוא אמר לתושבי העיר, שמאחר והוא חי ביניהם תקופה וכעת הוא חוזר לעירו, הוא רוצה לבקש מחילה מכל אחד ואחד מהם, כי אולי בתקופה שחי איתם הוא פגע בהם, או נכשל חלילה וחס בדיבורים אסורים שדיבר עליהם... הקהל פרץ בבכי. ה'חפץ חיים' מפחד מדיבורים אסורים??? איזו דרגה של יראת שמים, פחד פחדים!

אחרי הדרשה קרא ה'חפץ חיים' לגבאים וראשי הקהל, וביקש מהם שיתלוו אליו לביתו, כי הוא רוצה לארח אותם בסעודה שלישית. גם הרב בעל המעשה, שהיה אורח שם, הוזמן על ידי ה'חפץ חיים' וצעד יחד עם כל הקבוצה לביתו.

בעודם צועדים ברחובה של עיר, הנה מגיע למולם אותו יהודי פוקר שהתמנה להיות האחראי על הקצבת המזון, הוא האיש שהיה גוזל

אחרי התפילה עלה ה'חפץ חיים' לבימה והחל לדרוש. הוא אמר לתושבי העיר, שמאחר והוא חי ביניהם תקופה וכעת הוא חוזר לעירו, הוא רוצה לבקש מחילה מכל אחד ואחד מהם, כי אולי בתקופה שחי איתם הוא פגע בהם, או נכשל חלילה וחס בדיבורים אסורים שדיבר עליהם... הקהל פרץ בבכי...

מקודם ה'חפץ חיים' קירב כל כך את הממונה על ההקצבה, עם כזה חיך ומאור פנים, ועכשיו הוא מבקש מכולם לצאת, שמע מינא הוא עומד לומר לו דברי כיבושין... איך זה מסתדר על החביבות הגדולה שהפגין כלפיו לפני זמן לא רב?

החליט אותו רב להטות אוזן ולשמוע. הדלת היתה פתוחה מעט, והוא שמע שה'חפץ חיים' אומר לממונה: "שמע נא ידידי, יש לי בקשה חשובה שאני רוצה לבקש ממך, אבל קודם אני רוצה לומר לך פירוש יפה על פסוק מהתורה".

הממונה השיב מיד בחוסר סבלנות: "רבי, איני יודע ללמוד תורה, גש ישר לעניין ואמור לי מה רצונך ממני".

אמר לו ה'חפץ חיים': "אני לא אגיד לפלפולים או חשבונות הלכתיים סבוכים, אני אגיד לך פסוק עם פירוש מאוד פשוט עליו, ורק לאחר מכן אבקש את בקשת".

כאן הזכיר ה'חפץ חיים' את הפסוק בפרשת בראשית "ועץ החיים בתוך הגן", ומבאר רש"י "באמצע הגן".

סיפר לי הרב: שמעתי שה'חפץ חיים' שואל את אותו ממונה על הקצבת המזון: "אמור לי, למה עשה הקב"ה כך שעץ החיים יהיה דווקא באמצע הגן?

"אלא", אמר החפץ חיים לאותו יהודי, הקב"ה עשה את עץ החיים כך שכל אחד שרוצה ויכול להגיע אליו בקלות. ומהו עץ החיים? הפשט הפשוט הוא, שזה עץ שמי שאוכל ממנו חי לעולם, אבל בעומק של הדברים עץ החיים זה לחיות חיים רוחניים, חיים שיש בהם, ואת האפשרות להגיע לזה העניק הקב"ה לכל אחד, לכן העץ נמצא באמצע שיהיה קרוב לכולם.

"יש אדם שזוכה להגיע לעץ חיים על ידי תורה", אמר ה'חפץ חיים', "יש אחד שזוכה להגיע לכך על ידי תפילה, יש מי שזוכה לכך על ידי מידות טובות, ויש שעל ידי גמילות חסדים.

"אתה אין לך תורה, אין לך יראת שמים, אין לך מידות טובות... מה עשה הקב"ה? דאג שתתמנה להיות הממונה על הקצבת המזון. עכשיו יש לך בידיים כלי עוצמתי שאתה יכול באמצעותו לגמול חסדים, להחיות משפחות יהודיות שלא ימותו ברעב! העץ נמצא באמצע גם עבורך, יש לך את הדרך שלך לזכות בחיי העולם הבא, אם תגמול חסד עם העניים היהודים, תדאג להם שלא ימותו ברעב".

דבריו של ה'חפץ חיים' היו יוצאים מן הלב, לבו הטהור של אוהבן של ישראל ועמוד צלותהו, הדברים הללו חדרו אל לב האבן של היהודי האכזר, שהתלהב עד מאוד, והבטיח בו במעמד שהוא ידאג לכל העניים הללו שה'חפץ חיים' היה עוזר להם עד כאן: "הרבי יתן לי את הרשימה במוצאי שבת, ואני אדאג שהם לא ימותו ברעב".

ויש בנותן טעם להוסיף את מה שאמרו חז"ל, שעתיד הקב"ה לעשות לעתיד לבוא מחול לצדיקים והקב"ה יושב באמצע, וכולם יאמרו "הנה אלוקינו זה". צריכים להבין מה העניין של מחול, ומה העניין של "יושב באמצע"? ולדבריו של ה'חפץ חיים' יבוא על נכון, שהקב"ה יושב באמצע כדי לומר לנו שהוא קרוב לכל אחד, ולכל אחד ואחד יש דרך להתקרב אליו, וזה מה שיאמרו הצדיקים: "הנה אלוקינו זה קיוינו לו".

את מזונם של יהודים בכח הזרוע, ושבגללו נפלו משפחות יהודיות לחרפת רעב של ממש.

כשהבחין בו ה'חפץ חיים' קרא בשמו הפרטי, ואיחל לו 'גוט שבת'. היהודי הפוקר, אף שהיה מנותק לחלוטין מיהדות, היתה לו יראת הכבוד אל ה'חפץ חיים', ולכן השיב בחזרה ובכבוד 'גוט שבת רבי'. אומר החפץ חיים ליהודי הלה: "אולי תבוא לאכול איתנו סעודה שלישית?", והיהודי הלה פרץ בשחוק גדול, שה'חפץ חיים' בתמימות מזמין מחלל שבת כמוהו לאכול סעודה שלישית, ואמר: "רבי, כבר אכלתי סעודה שלישית!".

אבל ה'חפץ חיים' לא ויתר, והתעקש איתו, עד שהסכים הממונה על ההקצבה לבוא ולאכול בביתו של ה'חפץ חיים' סעודה שלישית. ראשי הקהל שהיו שם ניסו להניא את ה'חפץ חיים' מהרעיון. הם סיפרו לו שהם מכירים היטב את האיש ופעלו, עוד כשהיה ילד הוא היה פגע רע, הוא לא למד כלום בחיידר, רק השתולל והזיק, אין בו לא ריח של תורה, בוודאי שלא יראת שמים, הוא רשע שעושה מעשיו כדי להכעיס, ורודף את אחיו היהודים כדי למצוא חן בעיני הגויים.

אבל ה'חפץ חיים' לא שעה לדבריהם, והתעקש שהממונה על ההקצבה יבוא לאכול בביתו.

בסעודה השלישית, לאחר שכולם אכלו כדי שבעם, אמר ה'חפץ חיים' שיש לו דבר מה שהוא רוצה לדבר עם הממונה על ההקצבה, והוא מבקש שכל שאר הנוכחים, אם לא קשה להם, יצאו החוצה כדי שהשיחה תהיה בארבע עיניים.

כל הנוכחים יצאו, אבל אותו רב בעל המעשה התפלא מאוד. הרי

הגאון הצדיק רבי שלום שכנא זאהן זצ"ל, מזקני בעלי המוסר וצדיקי הדור, היה מעורר את מה ששמע ממרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, כי העצה הטובה ביותר לזכות בדין היא על ידי עמל התורה. מי שזוכה בשמים לתואר 'עמל בתורה', אמר ה'חפץ חיים', יש לו 'פרוטקציה' מיוחדת בעת המשפט...

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על הכרת הטוב, ועל עבודת האלול מסבא קדישא בעל מרן החפץ חיים זיע"א

הגאון הצדיק רבי שלום שכנא זאהן זצ"ל

לי בגיוס כספים למען הישיבה. כאשר נודע לי כי הוא עורך כעת שמחה, הטרחתני את עצמי בטרחה לא מעטה - כדי להכיר לו טובה". "אם תשאלו - ממי למדתי זאת?", המשיך רבי יעקב לומר באוזני הנאספים, "ובכן, ממורי ורבי הכהן הגדול מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל למדתי עד היכן מגעת חובת הכרת הטוב. כאשר באתי בילדותי בפעם הראשונה בחיי לחזות בזיו איקונין המקודש של ה'חפץ חיים' בראדין, הוא שאל לשמי, וכשהשבתי הוא שאל עוד - אם אני קשור לפלוני, וכשהשבתי שאני נכדו, השיב לי ה'חפץ חיים': 'אני חייב הכרת הטוב לסבך. כי פעם הזדמן לי לנסוע לעירו לרגל מכירת הספרים שהוצאתי, ולילה אחד לא היה לי היכן ללון, וסבך נטה אלי חסד - הכניסני לביתו ונתן לי מיטה לישון, ועל כך אני חייב לך הכרת הטוב'. ומאו, כל אותם ימים ששהיתי בראדין, הוא לא נח ולא שקט ודאג לכל צרכיי על הצד היותר טוב".

"הנהגה זו נקבעה בתודעתי", הפטיר רבי יעקב, "וממנו למדתי מהי הכרת הטוב. לכן כאמור טרחתי לעלות שלוש קומות בשעה כה מאוחרת כדי לומר למטיבי מזל-טוב ולהשתתף עימו בשמחתו...."

יש לו 'פרוטקציה' מיוחדת בעת המשפט...

הגאון הצדיק רבי שלום שכנא זאהן זצ"ל, מזקני בעלי המוסר וצדיקי הדור, היה מעורר מדי חודש אלול בערב ראש השנה את מה ששמע ממרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, בימים הספורים בהם זכה לשהות במחיצתו

דודי הרב רבי **זאב שלזינגר** זצ"ל, אודות אביו, הסבא הרב הצדיק רבי **דוד שלזינגר** זצ"ל, שהשתתף בעלויות הכנסיה הגדולה הראשונה בווינה, באמצעות חברת הפלדה בה עבד. אחד הדברים החשובים בארגון הכנסיה היה קבלת פני האורחים, ורבי דוד הקים בכל תחנות הרכבת של וינה עמדות קבלה בהן התקבלו האורחים רבי המעלה והופנו לאכסנייתיהם בעיר.

רבי דוד תיאר את ההתרגשות הרבה שאחזה בכל המשתתפים כאשר ירד מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל מקרון הרכבת בה נסע, והכל נדהמו לראות כי הסבא קדישא, רבן של ישראל, אינו עוטה לראשו אדרת רבנית כמקובל אלא מסתפק בכובע מצחיה פשוט...

העסקן רבי עקיבא שרייבר העמיד את ביתו לאכסניה עבור ה'חפץ חיים', ורבי דוד העמיד לרשותו את מכוניתו עם הנהג לשימוש בכל ימי הכינוס הגדול.

לפני שעזב ה'חפץ חיים' את וינה, התפלאו מארחיו לשמוע כי הוא רוצה לעבור אצל רבי דוד שלזינגר בטרם ייצא לביתו. כשניסו להבין מדוע, אמר ה'חפץ חיים' בפשטות, כי יש לו חוב הכרת הטוב לרבי דוד על העזרה שקיבל ממנו, והוא רוצה להודות לו באופן אישי... כאשר נודע הדבר לרבי דוד, מיהר מיד לבית משפחת שרייבר כדי למנוע מה'חפץ חיים' את הטרחה, וזכה לקבל ממנו ברכה מיוחדת.

הכרת הטוב קיימת גם בפרטים הקטנים, וגדולי ישראל היו ערים לכך בכל מאודם:

סיפר לי ידידי המוהל המפורסם, הרה"ג רבי **אברהם גולד** שליט"א, כי לפני שנים רבות הוא השתתף בשמחת תנאים של חבר שהתקיימה בשעה מאוחרת בלילה בבית הורי הכלה בקומה גבוהה. לפתע נפתח הדלת ובפתח נראתה דמותו של הגאון הצדיק רבי **יעקב ניימן** זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל' בפתח-תקוה.

כשכבדוהו לשאת דברים, אמר: "אם תתפלאו מדוע הטרחתני את עצמי בגילי המתבגר לעלות שלוש קומות בשעה כה מאוחרת בלילה כדי להשתתף בשמחה זו, הלוא החתן אינו לומד בישיבתי וגם אין לי קשר עימו. אך אומר לכם מדוע: אני עושה זאת מחובת הכרת הטוב שאני חש לאחד הצדדים - שהשתדל מידי פעם לעזור

שמעתי פעם מאחד מגאוני וצדיקי ירושלים, כי אחד מתלמידי מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל ראה פעם את רבו יושב ומשנן עם עצמו כמה ימים לפני ראש השנה את פסוקי המלכויות בלהט ובהתרגשות. כשהבחין ה'חפץ חיים' שהתלמיד מתחקה אחר מעשיו, הסביר לו ה'חפץ חיים' את פשרם

בראדן: כי העצה הטובה ביותר לזכות בדין היא על ידי עמל התורה. מי שזוכה בשמים לתואר 'עמל בתורה', אמר ה'חפץ חיים', יש לו 'פרוטקציה' מיוחדת בעת המשפט... דנים אותו בקבוצה נפרדת, וכל מעשיו נדונים לפי הסתכלות זו, בקטגוריה של 'עמל בתורה'.
ראיתי שיחה של הגאון הצדיק רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל שמסר בפני תלמידיו בימי האלול, וכה אמר: "אם רוצה אתה באמת ובתמים לנצל את ימי האלול, רכז את כל כוחותיך ללימוד התורה הקדושה. תהיה שקוע בלימוד, ותלמד בהתמדה בלי להסיח דעת לשום דבר, וזהו כל האלול!"

שמעתי פעם מאחד מגאוני וצדיקי ירושלים, כי אחד מתלמידי מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל ראה פעם את רבו יושב ומשנן עם עצמו כמה ימים לפני ראש השנה את פסוקי המלכויות בלהט ובהתרגשות. כשהבחין ה'חפץ חיים' שהתלמיד מתחקה אחר מעשיו, הסביר לו ה'חפץ חיים' את פשרם: "הלוא עומדים אנו לפני ראש השנה, בו נקבל על עצמנו שוב עול מלכות שמים. והנה ידועים דברי הגמרא במסכת גיטין (נו, א) אודות רבן יוחנן בן זכאי שנפגש עם הקיסר ואמר לו: 'שלמא עלך מלכא! שלמא עלך מלכא!'. אמר לו הקיסר: חייב אתה מיתה פעמיים, האחד - על כך שאיני מלך ואתה קורא לי מלך! ושנית - על כך שאם אני מלך מדוע התעכבת מלבוא אלי עד עתה. בלשון הגמרא: 'אי מלכא אנא, עד האידינא אמאי לא אתית לגבאי?'"

"ולכן לקחת לעצמי פנאי", הטעים ה'חפץ חיים', "להתכונן כראוי לעבודת המלכויות, להתחבר לפסוקים ולהבינם היטב - עוד קודם ראש השנה, כדי שחלילה לא יטענו כלפי את טענת הקיסר לרבן גמליאל: 'אי מלכא אנא, עד האידינא אמאי לא אתית לגבאי?... אני משתדל לבוא כבר בערב ראש השנה'..."

במקלות החסידים סיפרו אודות הרבי הקדוש רבי אהרן מקרלין זצ"ל, שכאשר הוא היה שומע את החזן מנגן 'המלך' תקפו חרדה גדולה. פעם הוא הסביר על מה הוא כה נחרד. "אני חושש שיטענו עלי בשמים את טענת הקיסר בפני רבן גמליאל: 'אי מלכא אנא, עד האידינא אמאי לא אתית לגבאי?'."

זו עבודה שדורשת זמן רב ועבודה, ואינה נקנית ממילא ובבת אחת. הגאון הצדיק רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל היה מכוין את תלמידיו בערב ראש השנה, כך: "צריך לנסות לצייר ציור מוחשי באמונה - במלכות השם יתברך. להתבונן היטב בהנהגת שכר ועונש שבבריאה - בעבודת הזכרונות, ולהגיע לאמונה מושלמת בתורה מן השמים - בעבודת השופרות, עד שהאמונה בזה תהא ברורה וחושית, וכל זה לוקח זמן. לכל זה צריך הכנה והתבוננות כבר בימי האלול."

"נאר ווארף נישט קיין שטיינער"

ידועה דרשתו של המושגיח דיישיבת חברון הגאון הצדיק רבי ליב חסמן זצ"ל, דרשה אותה נשא לפני התקיעות ביישיבת. הוא הביא דברים נפלאים בשם מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, אשר עבור דורינו השפל הם עומדים בעצם בבסיס עבודת המלכויות.
קיסר רוסיה יצא פעם לסויר ברחבי ממלכתו האדירה, ובכל מקום אליו הגיע נערכה לכבודו קבלת פנים מפוארת. הטקס הראשון התקיים בעיר המלוכה פטרבורג עצמה, וכאות לעיר הבירה הוא נערך בשלימות, עם כל גינוני המלכות המתבקשים והראויים. בהמשך המסע, התקיימו קבלות פנים בערים חשובות נוספות, כמו מוסקבה למשל, שגם בה נערך מעמד מכובד מאד - אך לא הגיע לרמת ההשקעה והפאר שהיו בפטרבורג. כך המשיך הסיור מעיר לעיר, ובכל מקום קבלו את פניו וכבדו אותו לפי ערכם; אמנם ככל שהתרחק מן המרכז לעבר הפריפריה וליישובים הנידחים יותר פחתו סממני הכבוד וההשקעה בטקסים לכבוד המלכות, אך כולם עשו כל שביכולתם.

המסע נמשך ונמשך, ויום אחד נודע לראש כפר נידח במיוחד כי הקיסר בכבודו ובעצמו עומד לעבור בכפר. הוא נחרד מהדיעה, שכן מנהגם של תושבי המקום הנבערים היה לכבד בזריקת אבנים ושאר מזיקים כל אחד שנקלע בטעות לכפרם...

הוא כינס בבהילות את כל תושבי הכפר לכינוס דחוף, וסיפר להם על הביקור המתקרב. "אין ביכולתנו לכבד את הקיסר או לעשות משהו מכובד עבורו, אבל אבקש ממכם בכל תוקף דבר אחד: רק אל תשליכו אבנים על מרכבתו..."

אמר ה'חפץ חיים' כך: השכינה הקדושה יורדת לעולם בכל ראש השנה - 'דרשו השם בהמצאו', אומרים חז"ל, אלו הימים הנוראים. הקדוש ברוך הוא יורד כאן לעולם מן השמים, ונערכות עבורו 'קבלות פנים'. קבלת הפנים הראשונה בעולם היתה אצל האבות שהיו 'מרכבה לשכינה', שיא הדרגה של 'קבלת פנים' כראוי וכנדרש. אחר כך היתה 'קבלת פנים' של משה רבינו והנביאים, שגם היתה ברמה גבוהה שאין לתאר כלל, אבל לא היתה דומה לזו של האבות. וכך בכל דור ודור: תנאים, אמוראים, גאונים, סבוראים, ראשונים

המבצע הגדול לחודש אלול

תורמים לארגון 'אחינו' ומקבלים מתנת ענק

תרום 26 ש"ח לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה 364 ש"ח

ומקבלים במתנה

סט 'מושנה ברורה'
כריכה רכה טהורה כים

שו"ע 'דרשו' כרך ט'

שו"ע 'דרשו' כרך י'
חסך הדרש'

ספר המפתח
על 'ששת בורות'

ספר 'דרש דוד'
על התורה 3 כרכים

שווי המתנה בחנויות 756 ש"ח

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

ומקבלים במתנה

סט 'מושנה ברורה'
4 כרכים כריכה רכה

ספר המפתח
על 'ששת בורות'

ספר 'דרש דוד'
יום נראים

שווי המתנה בחנויות 518 ש"ח

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 288 ש"ח

ומקבלים במתנה

סט 'מושנה ברורה'
6 כרכים כריכה קשה

ספר 'דרש דוד'
יום נראים

שווי המתנה בחנויות 456 ש"ח

להצטרפות וקבלת המתנות 02-5609000

המשמש שכנראה נאלץ לדחות אלפים רבים שביקשו את אותה הבקשה, השיב לבני המשפחה: "החפץ חיים לא מחלק ברכות!". דבריו נאמרו בהרמת קול, והגיעו לאוזניו של החפץ חיים. הח"ח קפץ ממקומו וניגש אל הפתח: "ברוכים הבאים!", אמר להם, "בואו והיכנסו פנימה!"

במלאת מאה שנה לכנסייה הגדולה, ו-90 שנה להסתלקותו של מרנא ה'חפץ חיים', סיפור מדהים שהתחולל במהלכה, מתפרסם כעת בפרסום פומבי ראשון, כפי שנשמע איש מפי איש

יעקב א. לוסטיגמן

כשעורך 'לקראת שבת' ביקש ממני להביא סיפור מיוחד על ה'חפץ חיים' לרגל יומא דהילולא, הסתכלתי עליו במבט... מה כבר ניתן לספר שלא סופר? והנה כמה ימים אח"כ הזדמן לידי כסייעתא דשמיא מיוחדת סיפור מפעים על ה'חפץ חיים': את הסיפור שתקראו בשורות הבאות, שמעתי מפיו של איש התקשורת והסופר ברוך הכישרון אברהם בן מלך שיחי', שבמשך עשרות בשנים אגר אינספור סיפורים מרתקים ומחכימים, בעבודתו כסופר ועיתונאי, ובמסעות שערך ברחבי תבל. משמים זיכו אותי לשמוע את הסיפור בדיוק עכשיו, כשבימים אלו מלאו 100 שנה לכנסייה הגדולה של אגודת ישראל בווינה בירת אוסטריה, וכשביום ראשון הקרוב יחול יום ההילולא של מרנא ה'חפץ חיים' הקדוש זיע"א.

וכך הוא מספר: "היה זה לפני כ-15 שנה. באותם ימים יצאתי עם קבוצה של מכרים וידידים לסיור במקומות מעניינים באירופה, ובמהלכו הגענו גם לווינה בירת אוסטריה.

"בעיצומה של הנסיעה בווינה, כשהתקרבונו למקום בו התקיימה הכניסה הגדולה הראשונה של אגודת ישראל, ביקש אחד ממשתתפי הנסיעה מהנהג לעצור את האוטובוס כי הוא רוצה לברך על הנס שנעשה לו במקום הזה.

"היה זה ידידי הרב יצחק בן ארי (שטרסברג), נצר לשתני משפחות מפוארות מאצולת קהילת 'הפרושים' בירושלים, אביו היה בן למשפחת שטרסברג המעטירה ואמו בת למשפחת לוינסון המפורסמת. וכך הוא סיפר...

"כשהיה אבי מורי ילד צעיר, פרצה פעם שריפה בבית הוריו. האש התקדמה במהירות רבה וכבר לא היתה אפשרות להימלט בדרך המלך. בני המשפחה היו צריכים לצאת מהחלונות, ובמסגרת זו השליכו את אבי מורי שהיה ילד, מהחלון, כדי להציל את חייו.

"הוא נפל ונחבל קשות, שבר את רגלו וספג פגיעה בראשו, אבל חייו היו לו לשלל. אבא התאושש מהפציעה, אבל לא באופן מלא, הוא נשאר נכה רגליים ונמוך קומה כל ימי חייו.

"כשגדל והגיע לפרקו, התחתן אבי עם אמי מורת, שגם היא נולדה בריאה ושלמה, אבל מחלת ילדות פגעה בה והפכה אותה לעיוורת רח"ל.

"השניים חיו יחדיו כמה שנים, אבל לא זכו להיפקד בילדים. הם החלו לדרוש ברופאים וניסו לעשות כל פעולה אפשרית, אבל הרופאים לא בישרו בשורות טובות, אמרו להם שהם צריכים להתרגל לרעיון, שהם לא יזכו להביא ילדים לעולם.

"כמובן שהבשורה היתה קשה מנשוא, והם לא יכלו לעכל את הדברים. באותם ימים התפרסמו בעיתונים של אותה התקופה ידיעות נרגשות על כך שכל גדולי הדור עומדים להתכנס ל'כנסייה הגדולה' שתיערך בווינה, ובה ישתתף לא פחות ולא יותר גם ה'חפץ חיים' הקדוש. סבתי, אמה של אמי, קראה את הידיעות הללו בעיתונות, והחליטה לעשות מעשה.

"היא לקחה את בתה וחתנה, הלא הם אבי ואמי, קנתה כרטיסים להפלגה, וכשהתקיימה הכנסייה הגדולה בווינה, הם נחתו על חופיה של אירופה ועשו את דרכם לעבר בירת אוסטריה, שם

איך אומרים כראוי

זכרינו להחיים

"לחיים" יאמר בשבא תחת הלמ"ד, ולא יאמר בפת"ח דלא לשמע לאחיים, כלומר לא חיים, ובימים האלו שהן ימי דין צריך לדקדק ולפרט הישב תפלתו, אבל בשאר ימות השנה אנו אומרים והעמידנו מלכנו לחיים בפת"ח תחת הלמ"ד ואין אנו חוששין, לפי שאחר כוונת הלב הן הדברים. " (תקפ"ב)

ביום ראשון כ"ד אלול,

יומא דהיולולא ה 90 ש"ה סבא קדישא מרן בעל "החפץ חיים"

מתחילים סימן קס"ב במסגרת ה"דף היומי בהלכה" ב'משנה ברורה'

זו הזדמנות שלך להצטרף ללימוד ההלכה מדי יום ולזכות לשנה טובה וכתובה והתנימה טובה

להצטרפות: בעמדות 'נדרים פלוס' 'דרשו' 02-5609000

תכננו לחלות את פניו של ה'חפץ חיים' הקדוש, ולבקש את ברכתו.

"כשהגיעו לווינה הם ערכו בירוד קצר היכן מתאכסן ה'חפץ חיים', ובתוך זמן לא רב כבר הגיעו אל המקום המיוחל, בעוד דקות אחדות יזכו לראות את פני הצדיק ולבקש את ברכתו. "אבל כשהגיעו למקום נכונה להם אכזבה מרה. בפתח עמד משמשו של ה'חפץ חיים', וכשראה אותם באים סירב לאפשר להם להיכנס. 'באנו ממרחקים', אמרה סבתי, 'מארץ ישראל הגענו עד לכאן במיוחד, כדי להתברך מפי ה'חפץ חיים', אנחנו ממש חייבים להיכנס!', אמרו, והמשמש שכנראה נאלץ לדחות אלפים רבים שביקשו את אותה הבקשה, השיב להם בחוסר סבלנות: 'ה'חפץ חיים' לא מחלק ברכות! אולי תלכו לאחד האדמו"רים שהגיעו לכאן להשתתף בכנסייה הגדולה, ותתברכו מפיו!."

"דבריו של הגבאי נאמרו בהרמת קול, והגיעו לאוזניו של ה'חפץ חיים' שכבר היה זקן ושבע ימים. כששמע זאת, הוא קפץ ממקומו וניגש אל הפתח: 'ברוכים הבאים!', אמר להם, 'בואו והיכנסו פנימה!'"

"נכנסו השלושה פנימה, וסבתי החלה לספר בקול בוכים על קורותיהם של בני הזוג שבאו עמה. הוא נפצע כשזרקו אותו מהחלון כדי להציל אותו משריפה, היא התעוורה כשחלתה במחלת ילדות קשה, שניהם בסך הכל רוצים להביא ילדים לעולם, כדי לגדלם בדרך התורה ומהמצוות. 'באנו ממרחק עצום כדי שהרב יברך אותנו!!!'"

"מרן ה'חפץ חיים' התרגש מאוד לשמע הדברים, ואמר לבני הזוג בקול בוטח: 'בעזרת ה' יהיו לכם ילדים, הרבה ילדים, והם יהיו ילדים טובים!'"

"חזרו בני המשפחה לירושלים, וברכת קדשו של ה'חפץ חיים' התגשמה במלואה. הוא אמר שלוש פעמים שיהיו להם ילדים, וכנגד כל פעם נולדו להם זוג תאומים! שלושה זוגות תאומים גידלו בני הזוג, בנחת ובשמחה", סיפר בנם הרב יצחק בן ארי (שטרסברג), "ואני הוא הצעיר מביניהם..."

עודנו נתונים תחת הרושם המדהים של הסיפור המפעים, הוסיף בן ארי את שורת המוחץ: "ומה אתם חושבים?", אמר, "כשאנחנו היינו מתקוטטים ונלחמים זה בזה כמנהגם של ילדים (ועוד שלושה זוגות תאומים...), היתה אמי ע"ה נזופת בנו בחיבה ואומרת: "ילדים, תפסיקו, ה'חפץ חיים' הקדוש אמר לי שאתם תהיו ילדים טובים!!!..."

לסיום מוסיף בן מלך הערה מעניינת: "אני מכיר את משפחת בן ארי - שטרסברג מקרוב, ואני יכול להעיד, שברכת קודשו של ה'חפץ חיים' המשיכה ללוות אותם שנים רבות אחר כך, הם ראו ישועות בכמה הזדמנויות למעלה מדרך הטבע, והם תמיד תלו זאת בברכתו הלבבית של מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א."

אמי ע"ה היתה מעירה אותי בכל אסרו חג, אחרי חג סוכות ואחרי חג פסח, בשעה שבע בבוקר ואמרת לי: "קום! היום מניחים תפילין! סבא שלך, היה ער כל הלילה מרוב התרגשות. הוא היה אומר: 'אינני מסוגל לישון! כבר שבוע לא הנחתי תפילין. סוף סוף בבוקר אניח תפילין'..."

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על המבט של אמונה תמימה

"אתם נצבים היום בְּלִפְנֵי" (דברים כ"ט, ט')

הייתי פעם בסמינר לבעלי תשובה. בין הקהל היתה אשה שבעלה החל לחזור בתשובה, אבל היא התנגדה לכך נמרצות. שלוש שנים תמימות עמל בעלה לשכנעה, עד שנאותה לבוא לסמינר.

במהלך ימי הסמינר היא שמעה דברים נפלאים על היהדות. ביום האחרון, כאשר נערך סימפוזיון לכל משתתפי הסמינר, היא בקשה את רשות הדיבור ואמרה:

"התרגשתי מאוד מכל השיחות ששמעתי בסמינר, אבל כל הדברים הנפלאים האלו נראים לי כה גבוהים, השגתם נראית בעיני כמו טיפוס על מגדל אייפל, איני רואה כיצד אוכל להגיע לשם?"

כל השומעים ניסו לענות לה, אבל כל תשובותיהם לא התקבלו על דעתה, ואז בקשתי את רשות הדיבור ואמרת: "גברת נכבדה, אם תנסי לטפס על קירות מגדל אייפל מבחוץ, בודאי תיווכחי לדעת כי הקירות תלולים והטיפוס יהיה בלתי אפשרי. הדרך היחידה להגיע לראש המגדל היא להיכנס למעלית וללחוץ על אחד הכפתורים. אז ניתן להגיע לכל קומה שרוצים.

"כניסה ליהדות פירושה - שמירת שבת, כשרות וחוקי משפחה, והשאר יבוא לבד. הרי את בפנים, ומכאן כבר סלולה הדרך להגיע למעלה".

כיום אשה זו צדקת, אפילו יותר מבעלה...

ענין של משקפים

אמי ע"ה היתה מעירה אותי בכל אסרו חג, אחרי חג סוכות ואחרי חג פסח, בשעה שבע בבוקר ואמרת לי: "קום! היום מניחים תפילין! סבא שלך - אביו של אבין - היה ער כל הלילה מרוב התרגשות. הוא היה אומר: 'אינני מסוגל לישון! כבר שבוע לא הנחתי תפילין. סוף סוף בבוקר אניח תפילין'... ואם סבא שלך היה ער כל הלילה בגלל התפילין - לך מותר לקום בשעה שבע להניחם..."

המצוות הינן הזדמנויות שיש בידינו ללקוט יהלומים. צריך לייחל ולצפות לאפשרות הזאת לקיים מצוה. גם אם, למשל, לא תמיד נעים ונוח להגיע הביתה, יש חילוקי דיעות בין הילדים להורים - מכל מקום צריך לזכור שזוהי הזדמנות לחטוף יהלומים! לקיים מצות כיבוד אב ואם.

בסמינרים אנו נתקלים בבעלי תשובה שמסרבים לחזור הביתה,

וטענתם בפיחם: ההורים פוגעים בהם על ההחלטה שקיבלו. צריך להבין את ההורים! הם אינם אנשים רעים, חלילה. הם חיים בעולם אחר. צריך להגיע הביתה ולכבד את ההורים, מבלי להיכנס לויכוחים. אם פוגעים בכם - אל תקחו ללב! זה הנסיון שהקב"ה העמיד אתכם בו! תשמחו על ההזדמנות שיש לכם לקיים מצות כיבוד אב ואם, ותקיימו אותה בשלמות ובשמחה!

לא אחת ולא שתיים, נתקלים בהורים מבוגרים הזקוקים לעזרה רבה, ואחד מהילדים מרגיש שרוב רובו של העול נופל עליו, והוא ממורמר בלבו על אחיו שאינם חולקים עמו בנטל...
הכל ענין של משקפים!

לאלו משקפים אני מתכוון! ניתן ללמוד מהסיפור הבא.

לפני המצאת הברזים ומערכות הפצת המים, היה צורך לשאוב את המים באופן ידני מהנהר. תפקידו של שואב המים היה קשה ומפרך מאוד. ראשית היה עליו להתכופף לעבר הנהר ולמלא את הדליים במים, לאחר מכן לשאת את הדליים הכבדים על כתפיו, ללכת מבית לבית להביא את המים, וחוזר חלילה.

באחד הימים פגש מאן דהו את יענק'ל שואב המים בן השמונים, פוסע בכבדות עם הדליים על שכמו, כשהוא גונח וגנח.

"יענק'ל, מה שלומך?" מה קרה לך? מדוע אתה נאנח?" שאל הלה את שואב המים, שהשיב בעצב: "מצבי רע מאד! בגיל כה מבוגר עלי להתכופף, לשאוב מים, לשאת משא כבד על גבי, ללכת מבית לבית, ולפעמים אפילו לעלות לקומות העליונות כדי להביא מים לבני העיר! קשה לי, כואב לי, לכן אני כה נאנח!"

"הייתי בחור מבוגר בישיבה, נכנס בחור צעיר לשיעור א', אביו היה בידידות עם רבינו הגדול וביקש שמרן הגראמ"מ שך ישים עליו עין. הבחור פתח גמרא בתשע ולמד עד שמרן הגראמ"מ שך הגיע, ואז ירד לפא"י להתפלל... סיפרתי למרן מה שראיתי. התגובה שלו היתה: 'איך הוא מסתדר עם ארוחת הבוקר??!"

הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א על נעימות, חביבות וידידות

"פי קרוב אליה הדבֵר מאד" (דברים ל, י"ד)

"לאברך לפעמים יש דילמה בחיים, עשרים שנה חינכו אותנו שהשטייגן זה גמרא סטנדר וחברותא, ויום אחד פתאום יש עול בית, אשה וילדים. והוא חושב, זה כנראה הניסיונות של החיים... במלחמה לפעמים נופלים לפעמים קמים... אבל האמת, שזה השטייגן האמיתי של החיים! וזה תכלית הרבה יותר מרכזית שתהיה בבית שמחת חיים, חמימות, אהבה וביטחון. דוקא בדור כמו שלנו, הבית היום הוא ההגנה הכי חזקה מפני הרחוב. היום ילדים גדלים מהרחוב יותר מהבית, ודוקא לכן הבית צריך להיות מוקד של חמימות והגנה, וזה קודם הרבה לשטייגן שלך ככולל או בבית המדרש.

דודי, רשכבה"ג מרן ראש הישיבה רבי גרשון זצוק"ל הזהיר שהחינוך יהיה רק בנעימות וחביבות וידידות ואוירה טובה, ומה שהילד יותר קשה, צריך שבעתיים בנעימות, כי במקרים כאלו הילד שברירי יותר וצריך להיות איתו הרבה יותר נעים. לפעמים קשה מאד, וצריך להתיעץ עם אנשי חינוך.

לגבי זמן ק"ש וזמן תפילה, אפשר לבנות מהלך שהוא יקח אחריות על עצמו. תשאל אותו בלילה לפני השינה: אתה רוצה שאני יעיר אותך או אתה מסתדר לבד? שירגיש בשיתוף איתו ולא שמנחיתים עליו בכפייה לקום.

התפקיד המרכזי שלנו הוא לשמח, ליצור אווירה שמחה מאד, וצריך להקדיש לזה הרבה זמן מחשבה ופניות, לדעת כאמור שזו ה'שטעלע' שלי. לא להרגיש רדוף שאני צריך "להקריב" מזמני, אלא להבין שזה עכשיו התפקיד שלי שיהיה בבית אוירה שמחה ונעימה. ונקודה נוספת במענה לשאלה. אספר לכם משהו: הבן שלי היה קרוב לבר מצוה, אולי קצת אחרי, הוא הלך לישון וזכור פתאום שלא התפלל מעריב. חשבתי לעצמי, להתחיל לומר לו להתלבש ללכת לבית כנסת זה יכביד עליו. מצד שני, צריך להקנות לו ערך של תפילה במנין.

אמרת: לו: "תתלבש, אנחנו לוקחים מונית ונוסעים לזכרון משה". היה לי בהתחלה צד לנסוע להתפלל בכותל המערבי, אבל חשבתי שזה לא יקנה לו ערך של תפילה בצבור' אלא ערך של 'תפילה בכותל'... הוא ראה שהשקעתי בכסף למונית והשקעתי מזמני

יש יסוד גדול של האחרונים. הרי כולנו יודעים שת"ת כנגד כולם, רבותינו, מרנן הגאונים, רבי אלחנן, רבי ברוך בער והסטייפלר זצוק"ל ואומרים, מי שחולה ולא יכול להניח תפילין, הוא איבד מצות עשה, (אם כי לא יתבע על זה, כי זה היה לאונסו).. אבל מי שחולה ולא יכול ללמוד, בשעה שישן - הוא לא ביטל עשה, מצות ת"ת זה בזמנים הפנויים. בכלל לא מתחיל החיוב שאתה לא פנוי. לכן אם אתה תלמד ולא תיטול מים אחרונים - ביטלת מים אחרונים. אבל אם לא תלמד, כי בזמן הזה אתה משקיע לתת לאשה וילדים - זה לא ביטול תורה!

זה נוגע לכל השנה, אני מכיר יהודי שמאד הצליח בחינוך הבנים, מה זה הצלחה? כולם רגועים וטוב להם. היהודי הזה הבית זה הפרויקט של החיים שלו, אני יודע שהמשגיח הרב וולבה זללה"ה הציע לו להיות משגיח והוא אמר לו: "יש לי שטעלע"..." גידול ילדים בבית זה משרה מלאה! להעניק חום ואהבה ושמחה ושיהיה להם טוב בבית. צריך לזכור שזו השטעלע הכי גדולה!"

זה לא סותר לך שכל אברך חייב זמנים קבועים ללמוד כמו תפילה ואוכל כדי לשמור על שפיות וצורה אנושית ורוחנית, הוא צריך מינימום של קביעות עתים, אבל מעבר לזה יש את המשפחה.

נעימות, חביבות וידידות

מה לגבי להכריח ילד ללמוד, להעירו לזמן ק"ש, לזמן תפילה?

"אומר לרב את האמת, התעורר לי הלב... צעקתם 'ה' הוא האלקים', ואני שאלתי 'מה הם צועקים?' זה היה כל כך מרגש, לא הבנתי מה צועקים... היה שם אדם דתי שהסביר לי את משמעות הדברים, אחר כך באתי לשבת לישיבה, וזהו, מאותו לילה של סליחות הפכתי לאדם אחר!"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על האחריות לקירוב רחוקים

"אתם נצבים היום פלגים... מהטב עציך עד שאב מימיך" (דברים כ"ט, ט"ו)

ה'אור החיים' הקדוש כותב, כי במלים "לעברך בברית ה' אלוך", כוננת משה רבינו: "להכניסם בערבות זה על זה, כדי שישתדל כל אחד בעד חברו לבל יעבור פי ה', ויהיו נתפסים זה בעד זה". הז"ל (שבועות לט ע"א) אמרו ש"כל ישראל ערבים זה בזה". הערבות ההדדית שיש בעם ישראל, היא הדבר שיכול לגרום להם להיות נצבים ועומדים עד סוף כל הדורות.

הערבות מחייבת כל אחד ואחד לחוש אחריות על מעשי חברו. אי אפשר לומר 'מה אכפת לי', או 'לא אני עשיתי את העבירה'... חלילה לחשוב כך! עם ישראל כולו מצוי תחת כפיפה אחת ובערבות אחת. כל יהודי צריך להשתדל שחברו לא יעבור את פי ה', ואם לא עשה כפי יכולתו כדי למנוע מיהודי אחר לחטוא - עלול הוא להיתפס בעונו ולהיענש על כך!

הרמ"ק, הלא הוא רבי משה קורדוברו זצ"ל, נתן טעם בדבר ובאר, שכל אחד מעם ישראל כלול בחלק חברו. היהודי האחר הוא חלק ממך, בדיוק כפי שהיד שלך היא חלק ממך. וכשם שבידך למנוע את ידך מלעשות עבירה ולעוברה, כך יש לך כוח למנוע את הזולת מלעבור עבירה. וכשם שברור שכאשר ידו של אדם עשתה עבירה, הוא נענש על כך, כך נענש היהודי כאשר חברו חוטא. אם ראית את חברך עובר עבירה, והיה בכוחך למנוע אותו ולא מנעת - סימן שגם בך יש חלק מן העבירה הזו. אולי במינון קטן, אחד מני אלף, אבל החיסרון קיים.

מראים עברה למי שיש חלק בה

האדמו"ר רבי אהרן מבעלז זצ"ל, היה איש אלוקים קדוש. כל כולו היה דבוק בשכינה וברוחניות, ולא פעם ולא פעמיים ניכרה אצלו רוח הקודש. הוא עצמו ניצל בנס מכוס התרעלה, וחסידיו הצליחו להבריחו, אך כל משפחתו נהרגה בשואה.

כדי להבין את עוצמת גדולתו, נספר מעשה שסיפר לי רבי חיים ברים זצ"ל, שהיה אחד ממקורביו:

ב'מבצע סיני' שרר בארץ פחד נורא, ממטוסי אויב שיחדרו לשטח המדינה ויעשו בה שמוות. ישראל לא הייתה ערוכה לתרחיש כזה. מקלטים לא היו, והתושבים הונחו לחפור חפירות ליד הבתים, ולהיכנס לתוכן בעת ההפצצות. ברור היה שאין זו הגנה מספיקה מפני הפצצה אווירית, אלא השתדלות גרידא.

באותה שעה עמד רבי אהרן מבעלז בסמוך לחלונו, כשהוא מניח את ידו עליו, ובמשך שלושה ימים - מיום חמישי עד שבת בבוקר - לא אז משם! בכל אותו זמן לא ישן, לא אכל ולא שתה! בשבת בבוקר הוריד את ידו ואמר לחסידי: "זהו, עכשיו הכל בסדר, וכבר אפשר להתפלל תפילת שחרית של שבת!". לאחר שהתפללו שחרית וסעדו את סעודת השבת אמר להם: "חלפה הסכנה מעל ישראל, מטוסי האויב לא ייכנסו עוד לשטח ישראל". היה זה הוא שעצר אותם!! פעם באו ואמרו לו: "רבינו, מה אפשר לעשות? חילולי שבת כה רבים נעשים בארץ ישראל! פה, בעיר הקודש ירושלים, ברחוב יפו, עוברות מכוניות בעצם היום הקדוש!".

"שקר!", עצר הרב את הדוברים, "אל תדברו קטגוריה על עם ישראל. ישראל קדושים, ואין בהם מחללי שבת! אין דבר כזה! אתם מדמיינים!".

התעקשו הדוברים ועמדו על דעתם, כי המצב אינו מזהיר כפי שסבור הרבי. הם הציעו שהרבי יבוא בשבת לרחוב יפו, ויבדוק מקרוב את מצב הדברים.

הסכים הרבי, ובעצם יום השבת הלך איתם לרחוב יפו, לבדוק את המצב מקרוב. באותה תקופה המצב היה שמידי דקה חלפה מכונית ברחוב. והנה עמד שם הרבי הקדוש למעלה מחצי שעה - ואפילו מכונית אחת לא עברה!

"הלא ראיתם" - אמר להם הרבי בטרם לכתו משם - "עם ישראל

באלו ארבעים יום הר-תשובה מקובלת לז-זיות ליבו קרוב אל דודו בתשובה, ואז דודו קרוב לז לקבל תשובתו מארה-בה

ואיכא אסמכתא מקרא "אני לדודי ודודי לי", ראשי תיבות אלול, וסופי-תיבות עולה ארבעים, כנגד ארבעים יום מראש חדש אלול עד יום-הכפורים, כי באלו ארבעים יום התשובה מקובלת להיות ליבו קרוב אל דודו בתשובה, ואז דודו קרוב לו לקבל תשובתו מאהבה; ועוד סמך מקרא "ומל ד' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך", ראשי תיבות אלול (סימן תקפ"א)

ביום ראשון כ"ד אלול,

יומא דהיולוא ה 90 של ה"סבא קדישא" מרן בעל "הפנין חיים"

מתחילים סימן קס"ב במסגרת
ה"דף היומי בהלכה" ב'משנה ברורה'

זו הזדמנות שלך להצטרף ללימוד ההלכה מדי יום
ולזכות לשנה טובה ומתיבה וחתימה טובה

להצטרפות: בעמדות 'נדרים פלוס' 'דרשו' 02-5609000

קדושים, ואין בהם מחללי שבת!..."

מכיוון שלא היה ברבי הקדוש שמץ של חילול שבת, משמיים לא הראו לו את חילולי השבת שנעשו בארץ ישראל. לא היה לו חלק ונחלה בהם!

אם "ריק הוא - מכם" (דברים לב, מז) - אם אתה רואה בחברך עבירה, סימן שיש גם בך חלק קטן מני אלף מאותה עבירה! האדמו"ר הקדוש מבעלו לא ראה את חילול השבת, כיון שלא היה בו שום חלקיק של חילול שבת!
זוהי ברית הערבות בעם ישראל! אדם שרואה את חברו עובר עבירה ואינו מוכיחו - יש בו החיסרון של אותה עברה, ואם ישכיל להוכיחו - יצליח לשרש ולעקור את חלקיק אותה עבירה מתוכו.

ערבים - כל אחד לפי כוחו

אמנם - ממשיך האור החיים' הקדוש ואומר - ברית הערבות מחייבת כל אחד רק "כפי היכולת" שבידו. מה הכוונה?
חיוב מצוות תפילין, למשל, חל על כל אחד ואחד מישראל באותה מידה. גדול הדור והאיש הפשוט שבפשוטים; הילד שאמש מלאו לו שלש-עשרה שנים ונעשה בר מצווה וסבו בן השמונים - כולם חייבים באותה מצוות תפילין ובאותה ציצית.

כך גם בלולב. נער צעיר, שזה מכבר נעשה בר מצווה, צריך לקנות לולב ואתרוג, ולהשתדל להדר במצווה זו, בדיוק כמו רב בית הכנסת. אין כל הבדל ביניהם מבחינת חיוב המצווה!

לעומת זאת חובת הערבות אינה שווה בכולם. כאן נמדד החיוב לפי היכולת. אמנם גם הנער מצווה להוכיח את רעהו, וגם יהודי פשוט ערב לאחיו, אך חיובם הוא בהתאם לאפשרויותיהם. אין בכוחו של נער להוכיח את בני עירו, ולכן הוא לא ייתפס בעוונם, אולם אם התעלם מחברו שנכשל בהלכה ידועה, יתכן שיתבע על שלא הוכיחו.

לעומתו, אדם גדול שדבריו נשמעים, אדם שיש לו כוח הנהגה בעם ישראל - חייב מדין ערבות להוכיח את אנשי דורו, ואם לא עשה זאת - ייחשב לו כאלו חטא באותו עוון.

יש אדם שיכול להשפיע על משפחתו, ואם לא ידריכם בדרך הישר ייתפס בעוונות משפחתו. ויש אדם שממונה על קבוצה גדולה יותר, והוא ייתבע: מדוע לא הפעלת את הכוח שלך? נתתי לך כוח ויכולת יותר מאדם אחר, אנשים רבים סרים למרותך, מדוע לא מנעת מהם לחטוא!?

לכן לא הסתפק משה באמרו "כולכם", אלא פרט את כל הממונים בעם: ראשי העם, ראשי השבט, וכן הלאה, כל אחד לפי דרגת השפעתו יתחייב על הנשמעים לו.

"טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחוטב עציך עד שואב מימין". יש מי שאחראי על הטף והנשים שבכל משפחה, יש אדם שביכולתו להשפיע על הגרים בעם, שאינם מתמצאים די הצורך בכל ההלכות הנחוצות, ועגולים להיכשל אם לא ימשיכו ללמודם, ישנם אנשים פשוטים, כחוטבי עצים ושואבי מים הטרודים במלאכתם, ומי שיש בידו אפשרות להשפיע עליהם - חייב מדין

ומתפתח, וכל בני המושב מושפעים ממנו לטובה. ומה היה קורה, אילו מקים השיעור לא היה שם אל לבו את ברית הערבות שיש לו כלפי אותם אחים תועים!?

תן להם לטעום מהמתקנות הזו!

ה'אור החיים' הקדוש מציין את חשיבות הערבות בעם ישראל, ומדגיש שאסור ליהודי לחשוב: 'אני צריך ללמוד תורה ולקיים מצוות, אין לי זמן להשקיע בקרוב רחוקים'... זו טעות! התורה לא תתקיים אם לא נחשוב על הזולת, אם לא נדאג שגם השני יקיים תורה ומצוות. בשנים האחרונות תנועת התשובה גדלה והולכת, הביקוש גדול, רק תפתח להם את הדלת, הם יבואו! בישיבה ארגנו אכסניה לשבעים אורחים שרוצים לראות את עולם התורה. עשרות אנשים נוספים שביקשו לבוא - נדחו מפאת חסר מקום! הלוואי והיה לנו מקום לכולם. עם ישראל פתוחים לקבל, הם טועמים שבת אחת ונשארים! באחת השנים השתתף כאן בסליחות יהודי חילוני, שדרן ספורט. לאחר אמירת הסליחות הוא ניגש אלי, ושאלתי אותו: "מאין באת? מה גרם לך להגיע?"

"אני גר בגבעתיים, וכל בני משפחתי כבר היו פה", הוא סיפר. "כל אחד מהם חזר עם דמעות בעיניים, שאלתי אותם 'מה קרה? מה ראיתם שם?' והם אמרו לי 'תשמע, אתה חייב לראות את המחזה הזה בעצמך!'"

"מה אני אראה? אני לא מבין, הנה, יש פה בתי כנסת, ומה יש לראות בסליחות? אומרים סליחות, חטאנו לפניך'... אבל בסוף באתי... כבוד הרב, דע לך! מרגע שנכנסתי לא פסקתי מלבכות, אני מסתכל, שומע ובוכה. עכשיו הבנתי מדוע הם באים אלי בדמעות ואומרים: 'זה משהו מרגש ומצמרר'..."

עם ישראל פתוח לקבל, עלינו רק לפתוח להם פתח לטעם ולראות! אנו נפתח להם פתח, והקב"ה יפתח לכולנו שערי רחמים ורצון, שנוכה להשיב אליו עוד בני אובדים.

לא מאמינים או לא יודעים?

אחד האברכים שלנו, גאון עצום, הגיע לכאן בזכות אהבת חברים. הם היו כמה חברים מוכשרים, המצטיינים ביותר בבית ספרם. אחר כך היו קצינים ומפקדים בצבא, ואפילו מדריכי קצינים. אחד מהם שמע דרשה וחזר בעקבותיה בתשובה, הוא שידל חבר נוסף לבוא ולשמוע, בלי התחייבות... הגיע, שמע ונשאר. באותה דרך הם השפיעו על חברים נוספים, עד שנשאר חבר אחד, שעדין לא טעם את מתקנות התורה.

חבר זה היה המוכשר ביותר מביניהם, אך כמה שדיברו אתו הוא לא הסכים. "עזבו אותי, אלה דברים ישנים של ימות מתושלח... מה לנו ולדברים האלה?"

המשיכו החברים להפציר בו, עד שאמרו לו: "שמע, אתה זוכר שפעמים רבות ביקשת שנלך למקום פלוני, על אף שלא היה לנו חשק ללכת, וכדי לא לשבור את המילה שלך הלכנו איתך, נכון? מדוע כעת אתה שובר את המילה שלנו? זו חברות? זו ידידות? גם אתה

ערבות ללמד תורה, ולקרב את ליבם לאביהם שבשמים, ובכך להצילם מעברות. ואם אינו עושה כן - עלול הוא להיפס בעונום! אין יהודי שאינו נכלל בברית הערבות, ועל כל אחד לעשות מה שביכולתו, כדי למנוע ממי שתחת השפעתו לחטוא לה'.

אם יש בכך יכולת להשפיע - צא לערים ברחבי הארץ, בהן חיים יהודים רבים כל כך בבורות גוראה! אתה יכול ללכת לאור יהודה, לאשקלון או לקרית גת ולבדוק, אולי אתה יכול להציל יהודים מחטא! כי אם אתה יכול, ואינך עושה זאת - אתה עלול להיטבע על כך ולהיפס בחטאם! יש אנשים שאין זה בכוחם, הם לא קבלו משמים כישורים מתאימים, ואכן מוטב יישבו וילמדו, וירבו זכויות של לימוד תורה בעם ישראל, אך מי שמושך אנשים בדיבורו, ויש לו מה לתרום לאחרים - אל לו לעשות שיקולים של נוחות, אלא יקום ויעשה מעשים לכבוד ה', למען אחיו התועים, כמובן אחר התייעצות עם רבותיו בעניין.

הצימאון גובר והאחריות גדולה!

כיום הצימאון גובר מאוד! לפני מספר שנים שהיתי בקיבוץ חילוני מובהק במשך שלושה ימים, והשתוממתי לראות את התשוקה שלהם לדעת. מזכיר הקיבוץ ביקש ממני שאתן הרצאה לאנשי הקיבוץ. הם רצו לשמוע, ובאמת באו ושמוע!

לאחר מכן סיפר לי המזכיר, כי בכל ראש השנה הם מביאים בעל תוקע, וגם ביום כיפור מתקיימת תפילה בציבור, בה משתתפים רבים מבני הקיבוץ. "אמנם אנחנו חילונים" - אמר - "אך איננו רוצים לאבד את זהותנו היהודית, ולהתנתק מהשורשים".

גם בני הקיבוצים, המנותקים כליל משמירת הדת, מבינים שזהו חיבורם לעם הנצח.

בקיבוצים מסויימים יש כבר כמה בעלי תשובה, והם מבקשים לקיים שם בשבתות מניין כשר של עשרה שומרי שבת. וכך, בכל שבת הם מזמינים בני ישיבות או אברכים, המגיעים מחוץ לקיבוץ ומשלימים מניין כשר, ואליהם מצטרפים אנשים מהקיבוץ.

אכן, רוח טהרה חופפת על עם ישראל, וזה מחייב את כל מי שבידו להשפיע על העם שבשדות. כל אחד מכיר את עצמו אם יש לו יכולת כזו, רק תדעו שאחיהם מחכים לכם!

באחת השנים, בתום מעמד הסליחות, ניגש אלי אברך כבן שלושים וסיפורו בפיו: "לפני עשר שנים הייתי בצבא, ושמעתי שיש מעמד של סליחות בישיבת 'אור החיים'. הייתי חילוני גמור, אבל באתי מתוך סקרנות. אומר לרב את האמת, התעורר לי הלב... צעקתם 'ה' הוא האלוקים', ואני שאלתי 'מה הם צועקים?' זה היה כל כך מרגש, לא הבנתי מה צועקים... היה שם אדם דתי שהסביר לי את משמעות הדברים, אחר כך באתי לשבת לישיבה, וזהו, מאותו לילה של סליחות הפכתי לאדם אחר! כיום אני אברך, שקוע כולי בלימוד התורה".

מי היה מאמין? לפני עשור לא היו לו מושגים ביהדות כלל, הוא לא ידע אפילו מהי שבת, וכעת הוא בן תורה אמיתי! נפשו של כל יהודי צמאה לדעת. אברך מוסר שיעור שבועי במושב נידח, ואינו משער את התוצאות של המאמץ שמשקיע. בתחילה באים שניים-שלושה אנשים, בשבוע שאחר כך ארבעה-חמשה, ולפתע גדל השיעור

צריך לשמוע לבקשתנו. תבוא, תשמע, לא מחייבים אותך כלום, רק תשמע!"

"צודקים", הוא הסכים בשם החברות שלהם, "אני בא, אבל מראש אני אומר לכם שחבל על הזמן שלי, כי אני לא מאמין בזה בכלל..."

הוא הגיע לכאן במוצאי שבת. באותה תקופה הייתי מוסר בכל מוצאי שבת שיעור מעמיק בספר 'מסילת ישרים', והבחורים היקרים היו יושבים ושומעים. הוא נעמד בפתח, ולא הסכים להיכנס בשום פנים ואופן בטענה שבא רק לשמוע...

וכך עמד והאזין לדברי 'מסילת ישרים', שנאמרו בתוספת משלים, אגדות ומעשיות - דברים המושכים את הלב. כמעט שעה ארך השיעור, ומשהסתיים נגשתי למקומו שבפתח, לאחל לו 'שבוע טוב'. "ברוך הבא, שמעת את השיעור?", התעניינתי.

"כן, שמעתי, אבל כל הדברים היפים האלה שהרב אמר אינם נוגעים אלי כלל, כי אין לי בסיס ביהדות, אני לא מאמין בכלל!"

"מה הכוונה שאתה לא מאמין?", שאלתי.

"לא מאמין שקיימים כל הדברים האלה שאתם מדברים עליהם..."

הצבעתי על מדפי הספרים העמוסים שמקיפים את קירות בית המדרש, ואמרתי לו: "תראה, יש כאן ספריה של אלפי ספרים, האם למדת אותם? איך אתה אומר שאתה לא מאמין בכל הדברים האלה, כבר קראת את כל הספרים שלנו?"

"מה לי ולספרים האלה?", הוא לא הבין..."

"איך אתה יכול לומר לי שאינך מאמין, אם לא ידוע לך כלל מה כתוב בספרים שלנו? אין זה נכון שאתה לא מאמין, אלא אתה לא יודע! אתה לא מכיר את האמונה הזאת! ברגע שתלמד ספר ועוד ספר ותדע על מה דברנו בשיעור, אז תוכל לומר לי אם אתה מאמין לדברים או לא."

הוא חשב על הדברים, ומיד עדכן אותי: "יש לי אלף שאלות על כל הדברים שלכם..."

להפתעתו, לא נבהלתי: "תבוא כל יום, תשאל אותי שתי שאלות, ואני

אענה לך עליהן. אי אפשר לענות על כולן על רגל אחת. כדאי שתיקח מחברת ותעלה על הכתב את כל השאלות, וכך אוכל לעבור עליהן. על חלקן אשיב לך בעצמי, וכאשר לא אדע להשיב בעצמי, אשאל את הגדולים ממני בתורה ובחכמה..."

למחרת הוא הגיע, ומני אז עד היום הזה הוא עדיין מעיין בספרים שלנו... אבל כעת הוא כבר בקי בהם ויודע ישר והפוך גמרות, חושן משפט ויורה דעה, בכל תחום! הוא גאון עולם, והבקיאות שלו יחד עם העמקות הן מהמיוחדות ממש!

אחינו התועים רחוקים כל כך, אינם יודעים ואינם מכירים מושגי יסוד ביהדות. צריך להבין שהבורות שלהם כה גדולה, שאי אפשר לומר שהם אינם מאמינים, הם פשוט לא יודעים! אך כשנותנים להם לטעום, להרגיש מעט את אור התורה - או אז הם רואים את האמונה בעיניים, ואינם מסוגלים להתנתק מהתורה הקדושה.

הגיע לישבתנו נער צעיר כבן ארבע-עשרה, שמע שיעור וטען: "לא התחברתי". "הישאר שבוע נוסף!" הצעתי לו, והוא נשאר. בסוף השבוע ציינתי בפניו: "אני רואה אותך כל הזמן לומד!"

"אכן, אינני יכול להפסיק את הלימוד!"

והדבר מדהים, כיצד קורה שתוך יום יומיים הם מתחברים כל כך? התשובה היא, שכאשר אדם מעמיק בדברים הוא מתחבר לקדושה. זה כוחה של התורה הקדושה, שהיא מחברת את הלומד לה', והוא מקבל שפע אלוקי מהעולם העליון, המשפיע עליו להתחבר לגמרא.

לא רק צעירים באים לטעום ולשמוע, היו גם אנשים מבוגרים שבאו רק לשיעור בודד, כדי לבדוק, לנסות, ולא יכלו להפסיק. אחד מהם הוא בן למעלה משמונים, וכבר אינו בקו הבריאות. לפני מספר שנים לא ידע מילה בגמרא, וכעת אינו מוכן ללכת הביתה לישון, "אני חייב ללמוד את הגמרא, איני מסוגל לעזוב", הוא אומר. ראייתו אינה במיטבה, והוא יושב כשזכוכית מגדלת בידו ולומד דף אחר דף!"

(מתוך הספר 'משכני אחרך')

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א

סיפר לי יהודי שהיה מקורב למרן ראש הישיבה הגראמ"מ שך זצוק"ל: "הייתי בחור מבוגר בישיבה, נכנס בחור צעיר לשיעור א', אביו היה בידדות עם רבנו הגדול וביקש שמרן ראש הישיבה ישם עליו עין. מרן זצוק"ל ביקש ממני לדווח עליו. הבחור ידע שהוא במעקב של מרן הגראמ"מ שך. הוא פתח גמרא בתשע ולמד עד שמרן הגראמ"מ שך הגיע, ואז ירד לפא"י להתפלל... סיפרתי למרן הגראמ"מ שך מה שראיתי. התגובה הספונטנית שלו הייתה: 'איך הוא מסתדר עם ארוחת הבוקר?!' עוד אחד סיפר לי שלמד ב'אור ישראל', והוא נחשב לבחור מהסוג הקשה יותר... ראש הישיבה הגר"י ניימן זצוק"ל היה מוסר 'ועד' בשבת לתלמידים, וכל אחד קיבל מזונות ושתייה ב'ועד'. הוא כמושב לא הגיע, והגר"י ניימן קרא לו אחרי זה ו... הביא לו את העוגה שכולם קבלו ב'ועד', הוא שמר לו במיוחד. והוא מעיד, שזה מה שבנה אותו והציל אותו.

(מתוך מוסף שבת קודש יתד נאמן יז אב תשפ"ג)

הוא לא ראה שאני מנחית לו משהו, אלא אני ביחד איתו, ומשקיע עבורו למען הערך. זה דבר שמקנה לכל החיים את ההבנה שתפילה ביחידות זו לא אופציה. זה שווה יותר ממאה שיחות, ובונה יותר מהטפה והכרח.

ולגבי מה שהזכרנו על נעילות, צריך שהילד ירגיש שאתה אוהב אותו, ודואג לו - גם ל'עולם הזה' שלו. אמרתי פעם לאברך צעיר שנהיה משגיח בישיבה: אתה נכנס בתשע בבקר לפנימיה ורואה בחור מתחת לשמיכה, מה התגובה שלך? אתה יכול להיות משגיח טיפוש, משגיח בינוני ומשגיח חכם.

הטיפש שואל: מה עם תפילה בישיבה? הבינוני אומר: מה עם זמן ק"ש דאורייתא? החכם אומר: מאיפה יהיה לך ארוחת בוקר? ילד צריך לדעת שהאבא רוצה שיהיה לו טוב בעוה"ו, ואז הוא יהיה מוכן לשמוע ממך הכל. אם אתה דואג רק לרוחניות, הוא מפתח מרדנות.

לא ידעתי מה להשיב לו, והוא ביקש שאשאל עבורו רבנים. הלכתי לרבי נסים קרליץ, שאמר לי: "רבינו יונה אומר שיעשה קידוש ה' - ושילמד תורה. תורה היא תרופה לכל המחלות". נכנסתי גם לרבי מיכל יהודה ליפקוביץ', שאמר לי את אותן המלים, והוסיף: "ותגיד לו שאפשר לקיים את שניהם בבת אחת - כשהוא בא ללמד תורה בבית כנסת ברבים, יש לו קידוש ה' עם תורה"

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, על שיטות היצה"ר ודרך התשובה

היצר הרע עובד בכל מיני שיטות. אלינו, למשל, הוא בא לפעמים במעשה של צדקנות: חבל לכם על המאמצים לחזור בתשובה. לכם ה' לא יסלח בחיים. מילא החילונים, הם תינוקות שנשבו. הם לא ידעו כלום, ולכן עשו מה שעשו. כשהם חוזרים בתשובה אין סיבה לא לקבל אותם. אבל אתם, וכי צריך אני להזכיר לכם מניין באתם? איפה גדלתם? מה למדתם? אתם הרי יודעים הכל, ועם כל זאת אתם פושעי ישראל. לכם בחיים הוא לא יסלח. זהו, כמוכן, שקר וכזב. הקב"ה בעל הרחמים וארך אפים, הוא הורה לנו דרך תשובה - לכולנו נתן את הדרך הזו. אם רק נבוא ונבקש סליחה כמו שצריך - הוא בוודאי יסלח.

כל אחד יכול לעבור מיחזור

בתל אביב התגורר אדם חילוני, שלא הסכים בשום אופן לחזור בתשובה. ניסו לדבר אל ליבו, להציע לו חברותות, להזמין אותו לקידוש עם קוגל והערינג... ושום דבר לא גרם לו לרצות. באחד הימים התקשר לאחד מפעילי התשובה שהיה איתו בקשר, והודיע לו: "אני חוזר בתשובה!".

שאל הפעיל: "אתה רוצה שאסדר לך חברותא? שתתחיל בהדרגה לשמור משהו?"

ענה לו: "וכי לא שמעת אותי? אמרתי שחזרתי כבר בתשובה קומפלט. אם אתה רוצה, תקנה לי יין לקידוש והבדלה, כיפה לי וכסוי ראש לאשתי, תרנגול לכפרות ושופר לראש השנה - חזרתי לגמרי!".

"מה קרה?" - תמה הפעיל - "אספר לך ספור, ותבין מה טלטל אותי", והוא פתח וסיפר:

"מדי יום אני נוסע לירושלים, ובדרך אני עובר ליד חירייה, הר הזבל. במשך שלושים שנה הגיע כל הזבל של גוש דן למקום כלשהו, עד שנהיה שם הר בגובה שלושים או ארבעים מטר. היום פתאום שמתי לב, שהותקן שם שלט חדש 'פארק אריאל שרון'. הזדעזעתי.

"לקחתי את ההגה ימינה, שברתי לתוך המתחם. נגש אלי בן אדם ושאל: 'מי אתה?'"

"ומי אתה? - החזרתי."

"אני מנהל הפרויקט' - ענה."

"אותך אני מחפש' - אמרתי - 'שמע נא, יש גבול לכל תעלול, לקרוא להר של זבל על שם ראש ממשלה? האם השתגעתם? דמוקרטיה זה דבר יפה מאוד, אתה לא חייב לאהוב את ראש הממשלה, אבל קצת כבוד!"

"מה ענה לי האישי? - זה לא הר של זבל, זה פארק."

"אל תעבוד עלי' - החזרתי לו - 'אני מכיר את הריח של הפארק שלך'..."

"בוא אספר לך כמה עובדות', הוא עמד על דעתו - 'דבר ראשון הפסקנו להביא לכאן זבל. המשאיות מפנות את הפסולת בנגב. שנית - את כל הזבל הקיים אנחנו ממחזרים. הנה, בוא ואראה לך. המיחזור הפשוט ביותר הוא עץ וניר. במתכות יש ענין קצת יותר מסובך - צריך קדם כל להפריד בין הברזל, הניקל, העופרת והנחושת. המיחזור המסובך ביותר הוא הפלסטיק. זו באמת חתיכת בעיה, אבל אנחנו עובדים על זה, יש תהליכים. הם מסובכים ומורכבים - אבל בסופו של דבר אנחנו מצליחים למחזר."

"בנינו כאן את פארק המיחזור המודרני והמשוכלל ביותר בכל המזרח התיכון. האמן לי שזה כבוד גדול לראש הממשלה לשעבר."

מדוע תוקעין תקיעת שופר בראש השנה על הבימה?

"ונהגין לתקוע על הבימה במקום שקורין... כדי שזכות התורה יגן עלינו לעלות זכרוננו לפניו לטובה. וראוי ליתן לתקוע לצדיק והגון, ובלבד שלא יהא מחלוקת בדבר, ועל כל פנים צריך שידע לכוון להוציא הציבור בתקיעתו. (תקפ"ה)

בוא איתי ואעשה לך סיוור בשטח'.
"נכנסתי לרכב שלו ועלינו למעלה. היינו בגובה ארבעים מטר, כל גוש דן נפרסה תחת אפי, איזה אויר... איזה נוף... הפארק היה פארק לכל דבר: עצים, ספסלים, מתקנים ומיחזור. ראיתי את הצינורות שהם מכניסים לתוך הזבל. התברר לי כי כשהזבל תוסס הוא מייצר גז. בעזרת הצינורות הם שואבים את הגז, ובאמצעותו מאירים את כל המתחם של הר הזבל. במלים אחרות: הזבל מפרנס את המתחם ומחזיק אותו..."

"התפעלתי מאד, וכשחזרתי הביתה אמרתי: אני חוזר בתשובה. הבנת מה הקשר? איך לא הבנת? אם חירייה יכולה לחזור בתשובה, אני לא יכול? תמיד ידעתי שאני פושע גדול, אך פתאום חשבתי - אם הר של זבל יכול להפוך לפארק - אני גרווע ממנו? נכון שעברתי עבירות, אבל כל אחד יכול לחזור בתשובה..."

איך חוזרים בפועל?
השלב הראשון הוא להפסיק להביא למקום זבל חדש, את השלב הזה מכנים גדולי המוסר: "עזיבת החטא" - מנתקים את האינטרנט, ומפסיקים לתרץ את עצמנו עם אלף ואחד תירוצים.
השלב השני הוא טיפול בזבל הקיים, אותו צריך למחור. רבותינו הקדושים, הרמב"ם ורובנו יונה, מלמדים אותנו כיצד למחור, ואיך אפשר לתקן את אשר עיוותנו.

המיחזור הקל ביותר

יש כל מיני סוגי מיחזור -

המיחזור הקל ביותר הוא על ביטול מצוות עשה דאורייתא. לדוגמא: מי שלא הניח תפילין. במקרה כזה, כששב בתשובה - תכף ומיד מתכפר עונו: "עושה תשובה, ואינו זו משם עד שמתכפר לו".
דוגמא נוספת זו מצוות כיבוד אב ואם. זוהי מצות עשה דאורייתא, שמאד זמין לעבור עליה, היא שייכת בילדים שאמא משאירה להם פתק "יצאתי לעבודה, כשאתם קמים תסדרו את הבית, תורידו את הזבל ותדיחו כלים", וכשהם קמים בשתיים עשרה בצהרים ורואים את הפתק, הם תכף ומיד נזכרים במתן תורה: "היום לא תורי - היום תורה..."

וכמובן שייכת גם במבוגרים, שצריכים ללכת לקופת חולים עם אבא ולרוץ לבנק עם אמא. או אז מתחיל ה'מתן תורה' האמיתי... ועל זה צריכים לחזור בתשובה ולבקש סליחה מאת ה'.

כדי לחזור בתשובה צריך להתוודות: עומדים, מתכופפים קצת להראות הכנעה, מכים את הלב ואומרים: אנה ה', חטאתי עוונתי פשעתי לפניך, בטלתי מצוות כבוד אב ואם, ואני מתחרט על זה, ויותר לא אעשה את זה.

יש 'מיחזורים' מורכבים יותר

יש 'מיחזורים' מורכבים יותר, כגון עברת לא תעשה, שאין בה כרת ומיתת בית דין. לדוגמא: אדם שאכל חזיר. במקרה כזה, תשובה תולה ויום הכפורים מכפר - כשחוזרים בתשובה ביום הכיפורים זה נעלם.

ביום ראשון כ"ד אלול,

זימא דה'אלול' ה' 90 ש' ה' סבא קדישא' מרן בעל "הפנין חיים"

מתחילים סימן קס"ב במסגרת ה"דף היומי בהלכה" ב'משנה ברורה'

זו הזדמנות שלך להצטרף ללימוד ההלכה מדי יום ולזכות לשנה טובה וכתובה והתימה טובה

להצטרפות: בעמדות 'נדרים פלוס' 'דירשו' 02-5609000

יש על מה לדבר...!

החלק השלישי, שאותו מסובך יותר למחזר

החלק השלישי, שאותו מסובך יותר למחזר, אלו הן עבירות לא תעשה שיש בהן כרת ומיתת בית דין, כמו: מי שאכל ביום הכפורים, או מי שעבר על ל"ט מלאכות בשבת.

שבת זה דבר שאפשר לדבר עליו, משום שהוא זמין ומצוי שנשלים בכך. גם כאשר נעשה הדבר בשוגג, מכל מקום אין אנו נמלטים מדברי ה'משנה ברורה' שמביא בהקדמתו לחלק ג' בשם רבי יהונתן איבשיץ, שכל מי שאינו לומד את הלכות שבת - בוודאי נכשל בהלכות שבת. לא למדנו ולכן לא ידענו ונכשלנו, זו עברה חמורה, ואף על פי שעושים אותה בשוגג - יש לעשות עליה תשובה.

על עבירה כזו נאמר: תשובה תולה, יום הכפורים תולה, ורק ייסורים שיבואו עליו יגמרו את הכפרה. בענין זה מוסיף הרמב"ם כמה מלים נוראות: "ולעולם אין מתכפר לו עד שיבואו עליו ייסורים".

אף אחד מאתנו אינו רוצה ייסורים. גם כשאנו מתוודים ביום הכפורים אנו מתחננים: "אלקי, עד שלא נוצרתי איני כדאי ועכשיו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי... ומה שחטאתי לפניך מחוק ברחמיך הרבים, אבל לא על - ידי ייסורים". כיצד מתפללים על כך, אם הרמב"ם כותב שבלי ייסורים אי אפשר?

רבינו יונה אומר, שמי שרוצה לחסוך לעצמו את הייסורים - יעסוק בצדקה. צדקה תציל ממות, וכל שכן מן הייסורים. ומי שאין לו כסף לצדקה - יעסוק בגמילות חסדים, שהיא גדולה מהצדקה. הצדקה היא רק בממונו, וגמילות חסדים היא בגופו. צדקה היא רק עם עניים, ואלו גמילות חסדים היא גם עם העשירים.

ומעל הכל - אומר רבינו יונה - יעסוק בתורה. תלמוד תורה כנגד כולם, ואז אפשר לקבל מחילה גם בלי ייסורים.

בענין גמילות חסדים, כמדומני שעם ישראל מושלם. בכל זאת אציע לפניכם גמילות חסד שאין כדוגמתה - למחול ולסלוח זה לזה, גם כשלא באו לבקש את סליחתנו. יש כאלו שנפגעו במהלך השנה, ובצדק, אך כשהם חושבים על כך שהפגעו ייזוק - הם מוחלים לו, ובכך גומלים איתו גמילות חסד עצומה.

מובן שקל לדבר על כך - אך לעשות זאת בפועל, יכול להיות מרממות. בקשת סליחה היא המינימום שלו מצפה כל אחד שנפגע - לכל הפחות שידו שהיתה פגיעה. נזכיר כי דוקא משום שהמחילה קשה, הקב"ה מבטיח שהוא נושא עוון למי שעובר על פשע. על פי עוצמת ההבטחה, אפשר להבין כמה זה קשה, אך מי שבכל זאת מתגבר על עצמו גומל על ידי כך גמילות חסדים עצומה.

המיחזור המורכב ביותר הוא חילול ה'

המיחזור המורכב ביותר הוא חילול ה'. על עבירה זו, שהיא הגרועה ביותר, אמרה התורה: "עוד תמותון" - תשובה, יום הכפורים וייסורים תולים, ורק יום המיתה מכפר.

מה עושה מי שרוצה לחיות בכל זאת? - רבינו יונה אומר שיעשה קדוש השם.

הואיל ואין בינינו אף אחד שאכל חזיר השנה, ניקח דוגמא מעט יותר זמינה לענין הזה: לשון הרע. זוהי עבירת לא תעשה, שאין בה כרת ומיתת בית דין.

פעם, כאשר העולם היה פרימיטיבי, כשמישהו רצה לדבר לשון הרע, הוא היה פונה לזה שלידי בסוף התפילה כשהוא מקפל את התפילין, ואומר לו: 'אתה מכיר את משה? שמעת מה היה איתו...' גם אז זה היה חמור, אבל מאז העולם השתכלל, והמצב נהיה הרבה יותר גרוע, אנשים אומרים: למה שרק אנחנו נדע מזה? כדאי שכולם ידעו מה קרה למשה... הם הולכים לבית דפוס, מדפיסים עשרת אלפים פשוטויליים, דקה לפני שבת מפזרים את הכל ברחובות, וכל העיר 'נהנית'... אמנם בשבת אף אחד לא מרים ניירות מהרצפה, אבל בשבת בבוקר אין אף נייר שנותר על הכביש...

אחר כך העולם התקדם עוד יותר, כעת חבל לאנשים להוציא כסף על דפוס. היום יש אינטרנט, ועל ידו המלאכה נעשית הרבה יותר בקלות. יש גם אתרים חרדיים. באתרים הללו אין תמונות שאינן כשרות בתכלית הכשרות, 'רק' לשון הרע יש. זה דבר ש'מותר' גם לחרדים... הם מוציאים את כל הסיפורים האישיים ביותר החוצה, את כל המריבות, את כל השמועות... יושב בן אדם, כותב מה שעולה בדעתו, לוחץ על מקש ה'אנטר' - ובכך 'מוכה את הרבים' בכל העולם כולו...

בעשרת ימי תשובה מגיע אותו אדם ואומר: "רבונו של עולם, תן לי שנה טובה ומבורכת!"

שוטה שבעולם! איך תהיה לו שנה מבורכת, אם כל עם ישראל צועק לו שהוא ארוך - "ארוך מכה רעהו בסתר ואמר כל העם אמן". כל עם ישראל צעק שתהיה מקולל - ואתה רוצה שנה מבורכת? איך אתה חושב שתזכה לזה?

אז מה עושה אדם שנכשל? כיצד הוא חוזר על כך בתשובה? הכלל הוא: "תשובה תולה ויום הכפורים מכפר". הוא מתכופף, ואומר: "אנא ה', חטאתי עוויתי ופשעתי לפניך. דברתי לשון הרע, רכילות ושקרים. סליחה, אני מצטער, יותר לא אעשה את זה!"

כיצד ישמור על עצמו שלא יחטא שוב? יש לכך עצה טובה - לפני מאה שנה היה יהודי קדוש שקראו לו ה'חפץ חיים'. הוא כתב ספר, והיתה לו סיעתא דשמיא מיוחדת, שעד היום כשאדם קורא את הספר - הוא לא נתקע באמצע ושואל את עצמו למה המחבר התכוון. אתה קורא - ומבין מיד מה הוא אומר. הכל זורם.

רבי יהודה סגל ממונצ'סטר חילק את הספר לשתי הלכות ביום. באופן הזה קל מאוד ללמוד את הספר. יש ימים שהלימוד אורך דקה אחת, ובימים אחרים הוא אורך חמש דקות. ממש לא כבד. עדיף לקבוע חברותא, כי הקושי היחיד הוא להיכנס למסלול הזה, כשיש חברותא - כל אחד מזכיר לחברו, וכך ה'עסק' עובד.

זה לא שאם לומדים 'חפץ חיים' נהיים 'חפץ חיים'... אך לכל הפחות, כשעומדים ביום הכפורים ומבקשים סליחה, יש לנו איזשהו פרצוף לבוא מול ריבונו של עולם. אנחנו אומרים לו: 'הנה, התחלתי למחזר... זה תהליך מתמשך, אבל לפחות התחלתי לעבוד על זה...'

”

מדוע אומרים סליחות לא פחות מארבעה ימים לפני ראש השנה?

ועוד טעם שקבעו ארבעה ימים, שכן מצינו בקרבנות שטעונים ביקור ממום ארבעה ימים קודם הקרבה, ובכל הקרבנות בפרשת פנחס כתיב "והקרבתם עולה", ובראש השנה כתיב "ועשיתם עול", ללמד שבראש השנה יעשה אדם עצמו כאילו מקריב את עצמו, ולכן קבעו ארבעה ימים לבקר כל מומי השאתו ולשוב עליהם. (סימן תקפ"א)

”

לפני שנים הגיע אלי אדם והחל למנות באוזני את סאת ייסוריו. היו לו צרות מכל הסוגים - בעיות בשלום בית, בעיות עם הילדים, בעיות בריאות, בעיות פרנסה, כל הבעיות שיש בעולם כאילו התנקזו לבית שלו, ומכל דבר היה לו ב'שיעור חזון איש', ולא דוגמית קטנה...

"עשיתי חשבון נפש, ואני סבור שאני יודע ממה נובע הכל", המשיך. "לפני שנים עשרה שנה טיילתי בחו"ל עם חבר, הגענו למקום שאליו מגיעים תיירים מכל העולם כולו, וכבר משלטי הפרסומת של ההצגה, ניתן היה להתרשם שמועלות שם תמונות לא צנועות. בכל זאת פחו עלינו יצרנו, קנינו כרטיסים ונכנסנו פנימה. הושיבו אותנו בשורה הראשונה, וכל אלו שבאו אחרינו ראו את המראות הללו - דרך הכיפות שלנו. היה זה חלול ה' גדול, אני יושב ומלקה את עצמי על כך, ורוצה לדעת מה ביכולתי לעשות?"

לא ידעתי מה להשיב לו, והוא ביקש שאשאל עבורו רבנים. הלכתי לרבי נסים קרליץ, שאמר לי: "רבינו יונה אומר שיעשה קידוש ה' - ושילמד תורה. תורה היא תרופה לכל המחלות". נכנסתי גם לרבי מיכל יהודה לפקוביץ', שאמר לי את אותן המלים, והוסיף: "ותגיד לו שאפשר לקיים את שניהם בבת אחת - כשהוא בא ללמד תורה בבית כנסת ברבים, יש לו קידוש ה' עם תורה".

ב'משך חכמה' מובאת עצה נוספת לתקון העוון החמור של חלול ה'. הוא מסביר מדוע חלול ה' הוא עבירה כה חמורה שנאמר עליה "עד תמותו?" משום שבית דין של מעלה אינו סולח על כך. כשיש משפט בגידה במלך, והשופט סולח לבוגד - השופט עצמו נחשב לבוגד. משום כך, אין סיכוי שבית דין של מעלה יסלח על חילול ה'. אולם בתפילת נעילה של יום הכפורים - הקב"ה בעצמו הוא השופט, וכשהמלך עצמו שופט יכול הוא לשפוט על הכל - גם על הבגידה ועל חילול ה'. נמצא, שכאשר אדם מוריד דמעות בנעילה, יכול הוא לקבל מחילה על עוון חלול ה'.

וכמו בחרייה שמהזבל עצמו מייצרים חשמל ומאירים את כל המתחם, כך מי שחוזר בתשובה זוכה שזדונות נעשים לו ליכויות, ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

ותרו לנו עוד ימים אחדים עד לכתנו לעמוד לפני המלך. נזכור כי המלך שלנו מתגאה בנו "ישראל אשר בך אתפאר". הוא שמח שהילדים שלו באים, ואנחנו צריכים לדאוג שלא יהיו ביזיונות... הוא רוצה לתת לנו שנה טובה - ואנחנו רוצים לקבל שנה טובה, נדרש מאתנו רק מאמץ קטן אחד: לשוב ולתקן. הנה כי כן, אם הר הזבל חירייה יכול לחזור בתשובה - כולנו יכולים לשוב!

(מתוך 'מתוק האור' - סדר תפילתנו)

ביום ראשון כ"ד אלול,

יומא דהאלולא ה' 90 ש' ה' סבא קדישא מרן בעל "החפץ חיים"

מתחילים סימן קס"ב במסגרת ה"דף היומי בהלכה" ב'משנה ברורה'

זו הזדמנות שלך להצטרף ללימוד ההלכה מדי יום ולזכות לשנה טובה וכתביבה והתימה טובה

להצטרפות: בעמדות 'נדרים פלוס' 'דרשו' 02-5609000

שמעתי פעם סיפור מרעיש, שאירע אצל קדוש עליון הגאון המופלא רבי נחום לעווי משאדיק זצ"ל, מאנשי הסגולה הגדולים בירושלים. סופר עליו כי הוא זכה לגילוי אליהו, ועוד סיפורי שגב נוראים

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

לעיתים, נצרכים אנשים להגיע לארץ זרה שהם אינם דוברים את שפתה. הם טסים במטוס ומגיעים ליעדם, אך אין להם מושג כיצד להתנייד בארץ מנוכרת ואיך לתקשר עם סביבתם. הנהוג במקרים כאלו ברבות ממדינות העולם, הוא כי ביציאה מנמל התעופה המקומי ממתנים נהגי מוניות רבים, אליהם ניגשים הנוסעים הזרים ולא אומרים להם מילה, אלא פשוט מגישים להם פתק שהוכן מראש, עליו לא רשום דבר מלבד הכתובת אליו צריך הנוסע להגיע. הנהג, בן המקום, נוסע לכתובת המבוקשת, וכך מסתדר הנוסע בלא לדעת אף מילה בשפתו. פעם, אמר הרב רייזמן, ידעו 'כיצד להגיע ליעד'. בדורות הקודמים הכירו את נתיבי עבודת השם, וידעו איך להתקרב לבורא יתברך. לא היו להם מקומות 'זרים'. אבל אנחנו אנשים פשוטים, ובדורות האחרונים כבר אין לנו ידיעה בדרכי החיים. מה כן יש לנו? פתק קטן, עם כתובת הרשומה עליו: "אני לדודי ודודי לי". זאת הכתובת אליה אנו אמורים להגיע, ואת זה אנחנו מראים... ברגע שהאדם מראה שזוהי מטרתו הסופית, וכי הוא חפץ בקרבת אלוקים - גם אם הוא רחוק מאד, זה כבר נחשב 'הולך בדרך טוב', אף שהוא עדיין אינו יודע את המסלול...

"דבר ראשון - תסובב את ההגה!"...

נקודה הגורמת לרבים מכשול בעבודה הראויה בימים אלו, היא המבט המופנה לאחור, תוך הרהורים והתעסקות רבה במה שכבר היה. הרי כל עובד השם מביט בחרטה ובצער על השעות שבזבזו לשווא בהנאות העולם הזה, על הזמנים בהם העביר את ימיו

שמעתי פעם סיפור מרעיש, שאירע אצל קדוש עליון הגאון המופלא רבי נחום לעווי משאדיק זצ"ל, מאנשי הסגולה הגדולים בירושלים. סופר עליו כי הוא זכה לגילוי אליהו, ועוד סיפורי שגב נוראים.

היתה תקופה בה נהג רבי נחום להתענות משבוע לשבוע. פעם אחת, ביום שישי אחר הצהריים, דקות לפני מועד סיום הצום, ביקש רבי נחום לפתע מבנו כי יביא לו משהו לשתות. הבן התפלא: אחרי עבודה נוראה כל כך, להפסיד את הצום כל כך סמוך לשקיעה. אך הוא הבין כי ככל הנראה אביו חש חולשה נוראה והרי הוא במצב של פיקוח נפש ממש, ורץ למלא את בקשת אביו.

רבי נחום בירך ושתה, ואז שם לב שבנו מתבונן בו בדאגה. "אני מרגיש טוב", הרגיע אותו בחיך. "אז למה אבא החליט להפסיק את הצום כל כך סמוך לסיימו?" - תהה הבן, ונענה בתשובה מדהימה: "הגעתי בלימודי לתוספות מוקשה, והרגשתי כי אני לא לומד אותו מספיק בעיון ובמאמץ מחמת הצום וחולשת הגוף. בו במקום החלטתי כי הלימוד חשוב יותר מהצום, ולכן ביקשתי כי תביא לי לשתות..."

הגאון הצדיק רבי חיים אהרן טורצ'ין זצ"ל, ראש ישיבת 'מצוינים' בירושלים, התבטא אז ואמר: "העולם חושבים שהיה לרבי נחום שאדיק'ר גילוי אליהו בגלל שהוא התענה. ואני אומר, כי הוא זכה לגילוי אליהו בגלל שהוא שבר את הצום!... רבי נחום ידע עבודת מהי... הוא צם, וצם, וצם, וכשהבין כי רצון השם הוא לשבור את הצום - עשה כן על אתר, כי כך עושה עבד!"...

תוכן דבריו היה, שעבודת השם אינה לחטוף מדרגות גבוהות, להיפך, פשוט לדעת בכל מצב מה רצון השם ולפעול לאורו.

זהו המסר ששמעתי ממרן הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל, רצון השם הוא שנעשה תשובה, נשנה את דרכנו לפי יכולתנו ולא נקפוץ להשגות גבוהות, כי זה לא יחזיק מעמד והנפילה שתבוא תהיה חזקה כפליים... כל אחד יתבונן ממקומו כיצד הוא יכול להשתנות ולהשתפר, ושם ירכז את מאמציו ויזכה לסייעתא דשמיא.

ובענין זה, נביא הסבר נחמד לתועלת שיש בנשיאת העיניים ליעדים גבוהים, בד בבד עם הכרה במה שביכולתנו לבצע. מגיד המישרים הגאון החסיד רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א, המחיש זאת באנקדוטה נאה:

לאחר שעתיים של נהיגה החל לתהות מדוע הוא אינו רואה עדיין את נופי הגליל. ברמזור הקרוב הוא פתח את החלון, פנה אל הישוב במכונית לצידו ושאל: "סליחה, עוד כמה זמן נסיעה זה עד לרבי שמעון?" "הוא הסתכל עליו בהשתוממות. "רבי שמעון? אתה כעת סמוך לבאר שבע"...

התשובה' כותב כי הבא לשוב: "ביום ההוא ישליך כל פשעיו... יעשה עצמו כאילו אותו היום נולד, ואין בו לא זכות ולא חובה". מה הביאור בכך? כפי שאמרנו: הצעד הראשון הוא להתחיל מחדש! להתחיל ללכת בכיוון הנכון, ולא לתת לשום דבר בעולם להסיח את דעתנו!

נמשיך עם הארה נפלאה נוספת:

המשגיח הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, היה רגיל לומר כל שנה, שאחת העצות והעבודות המרכזיות בחודש אלול - היא להחיות את ה'הרגשים', וסגולת הימים היא להרגיש יותר הערכה ללימוד התורה וקיום המצוות. להתאמץ ולהראות יותר את החיבה והאהבה ללימוד התורה, והחיבור אל קיום המצוות. כי אז יש לכל מעשה ערך אחר לגמרי!

ויש לזה ראייה מהגמרא במסכת יומא (ע, א), שם מובאת הברייתא העוסקת בקריאת התורה שקרא הכהן הגדול ביום הכיפורים, ואומרת, כי לאחר קריאתו כל אחד ואחד היה מביא ספר תורה מבייתו, וקורא את קריאת היום בעצמו: "כדי להראות חזותו לרבים".

מהו "להראות חזותו לרבים"? מפרש רש"י: "להראות נוי של ספר תורה, ותפארת בעליה שטרם להתנאות במצוה, שנאמר (שמות טו): 'זה אלי ואנוהו' - התנאה לפניו במצות, לולב נאה, ספר תורה נאה, בקלף נאה, בדיו נאה, בבלבל אומן".

נשים לב, כי אין זה רק במטרה להראות את נוי של ספר התורה. רש"י מדגיש ואומר כי היה ענין מיוחד ביום הקדוש, להראות קבל עם ועולם שטרחתו בקיום רצון השם! כי כמה שאני יותר טורח בקיום המצוות ושמוח בהן, הדבר מהווה זכות והלצת יושר.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

בבטלה חלף שקידה ועמל התורה, על תפילות שחלפו עברו בלא כוונה כלל, ועל המצוות שנעשו בחוסר חשק וללא התלהבות. צריך לדעת ולהפנים היטב היטב, שהתמקדות בעבירות כוחה יפה אך ורק במידה הנצרכת כדי לשוב מהן בתשובה. כל מחשבה על כשלונות העבר מעבר לכך - היא עצת היצר ותו לא! המלך הזקן והכסיל יודע היטב, כי נקל לו להפיל בפח זה כל עובד השם המרגיש צער על נפילותיו, והוא משקיע מאמצים רבים כדי לגרום לו לשקוע אל תהומות הייאוש, חלילה וחס.

שמעתי על כך פעם משל קולע מפי הגאון רבי יוסף צבי ויינר זצ"ל. יהודי תלמיד-חכם ושקדן ששימש ברבנות בכמה עיירות בארץ הקודש, וחבר ספרים מחוכמים 'ארץ הבחירה' ועוד:

מעשה בבחור צעיר שקיבל רישיון נהיגה בו חשק ועליו חלם זמן רב, והחליט לרגל נסיעתו הראשונה לנסוע לקבר הרשב"י במירון, יהודות לקדוש ברוך הוא במקום מקודש זה. הוא נכנס למכונית ויצא לדרכו, אבל לא בירר כראוי באלו דרכים עליו לנסוע כדי להגיע ליעד. הוא רק קיבל כמה הוראות מעורפלות מידיד שאמר לו בערך איך לנהוג בכל צומת, ואותו ידיד סיים - כי בערך בעוד שעתים הוא יראה בצד ימין הר גדול, אז הוא יפנה שמאלה בפניה הראשונה ויגיע לעליות מירון...

כמובן שהוא התבלבל מהר מאוד, ולאחר שעתים של נהיגה החל לתהות מדוע הוא אינו רואה עדיין את נופי הגליל. ברמזור הקרוב הוא פתח את החלון, פנה אל הישוב במכונית לצידו ושאל: "סליחה, עוד כמה זמן נסיעה זה עד לרבי שמעון?" "הוא הסתכל עליו בהשתוממות. "רבי שמעון? אתה כעת סמוך לבאר שבע"...

כפי הנראה בצומת אחת הוא לקח את הכיוון ההפוך ממה שהיה אמור לקחת, וכל הפניות שאחרי אותה טעות, למרות שאולי נעשו לפי ההוראות, היו כמובן חסרות ערך... הוא התחיל ליייל בתסכול ולצעוק על עצמו: "איזה טיפש אני! איזה בטלן אני! למה לא השגתי מפה, למה סמכתי על הזיכרון שלי"...

אם בתחילה היה תמהונו של בן שיחו גדול, הרי שכעת התגבר עשרות מונים. "מה אתה בוכה?", גער בו בתקיפות. "מה הדמעות יעזרו עכשיו? אם תשב ותבכה - מה אתה חושב שיקרה? ... תלחץ על הדוושה, תבצע סיבוב פרסה ברמזור, ותתחיל לנוע לכיוון הנכון! לבכות תוכל בדרך, אבל דבר ראשון תסובב את ההגה!".

אם אנחנו רוצים להגיע לדרגה בעבודת התשובה, אנחנו צריכים דבר ראשון לשוב! להשתנות! לא להתמקד במה שהיה, איך היה ולמה היה. ההתעסקות הזאת רק מפריעה לשינוי שצריך להיות! אנחנו חייבים להתעשת, 'לסובב את ההגה' לכיוונו של הקדוש ברוך הוא, ורק כך ניתן להתקרב אליו יתברך! דמעות וחרטה הן חיוביות - אבל רק אם הן באות במקום הנכון, ולא על חשבון שינוי המעשים והקבלות הטובות.

רבים נופלים בתרגיל הזה של היצר, וכה חבל על כך. הצער על החטאים הוא אכן מחלקי התשובה, אך מעולם לא עלה על דעת איש, כי הוא בעל חשיבות בפני עצמו... רבנו יונה בספר 'יסוד

"הוא ניגש אלי בסיום המסיבה הקטנה והודיע לי שהוא לא מוחל לי על הביזיונות העצומים שגרמתי לו. "כל כך הרבה שנים אנחנו חברים, הייתי בטוח שאתה חבר אמת... איך עשית לי את זה?? למה לדבר על משהו שאני בוש בו כל כך?? ועוד לעיני בחורים צעירים ממני בכמה שנים?" הרגשתי נורא"

מה למדתי ממשלוח המנות שידידי הכין בפורים ועל משלוח מנות להקב"ה

מאת: הרב ישראל היימן

פגשתי מכר שכבר לא ראיתי כמה שנים, אנו מדברים על דא ועל הא, והוא אומר לי אני קורא את מה שאתה כותב ב'לקראת שבת' ויש לי עבורך סיפור אישי. אני מעביר לכם כאן את דבריו כמעט מילה במילה

"אני לא אדם מושלם... לכל אחד יכול לקרות דברים כאלו... הוא פתח..

היה לי חבר... היינו חברים טובים מאד בישיבה לפני שנים. בלינו שעות רבות אחד במוחיצת השני, בלימוד ובשיחת חברים נעימה. יחד העברנו שנים רבות כשאת רוב חוויות ימי הבחורות אנחנו חווים יחד, אחד לצד השני.

התחתנו בהפרש לא גדול אחד מהשני וזימנה ההשגחה שגם התגוררנו לא רחוק כך שהקשר הטוב יכול היה להימשך, לשמחת שנינו.

בקיצור היינו 'ידידי נפש' ממש. החברות בינינו הייתה דוגמא לידידות אמת חזקה ולאין חברים יכולים להיות אחד בשביל השני בכל מצב.

אבל יום אחד הכל השתנה.

זמן לא רב אחרי שהתחתנו חבר שלישי משותף התארס בשעה טובה, החלטנו שכדי לכבד אותו וגם בשביל לחזור קצת לבקר בישיבה, נפתיע את החבר החתן ונבוא להשתתף ב'סנטוחה' המסורתית שחוגגים לכל חתן בישיבה.

אשתו של ידידי הכינה עוגה יפה ואני חרזתי 'גראמן' כמקובל וכמו שהייתי רגיל לעשות להרבה חתנים.

לא יודע מה עבר עלי, לא חשבתי מספיק על מה שאני עושה, אבל בסיומם של הדברים אותם חרזתי לעיני כל החברים מהישיבה שכללו בחורים צעירים ממנו בכמה שנים, הפלגתי בכך שאפילו זוג 'קשישים' כמונו הטריחו את עצמם לבוא לישיבה לשמוח בשמחתו של החתן דן. התייחסתי בפומבי במספר מילים מושחזות וקצרות לאיזה פגם גופני אישי של ידידי היקר, משהו שכביכול רק הוכיח את מסירותו ואת מאמציו לבוא לשמוח את החתן.

זו הייתה טעות! טעות חמורה!!

לידידי הייתה מגבלה כלשהי שלא הפריעה כלל לחייו האישיים.

כולנו ידענו על כך, אבל מעולם אף אחד לא דיבר על כך בפומבי. זה היה נושא טעון שהוא התבייש בו מאד ואף על פי שזה לא היה סוד זה גם מעולם לא היה נושא בשום צורה.

בפעם הראשונה מזה שנים, אחרי מאות ואולי אלפי שעות שלנו יחד, במשפט מטופש אחד לעיני כל הבחורים פוצצתי את הנושא. הביתה חזרנו כל אחד בנפרד.

הוא ניגש אלי בסיום המסיבה הקטנה והודיע לי שהוא לא מוחל לי על הביזיונות העצומים שגרמתי לו.

"כל כך הרבה שנים אנחנו חברים, חשבתי שאנחנו מוכנים לעשות הכל אחד בשביל השני, הייתי בטוח שאתה חבר אמת... איך עשית לי את זה?? למה לדבר על משהו שאני בוש בו כל כך?? ועוד לעיני בחורים צעירים ממני בכמה שנים?"

הרגשתי נורא.

באמת לא חשבתי על מה שאני עושה. הייתי באיזה אופוריה של שמחת חתן שקצת יצאה אצלי מפרופורציה ולא חלמתי על ההשלכות של מעשי ודיבורי.

לא יכולתי להכיל את המצב שהשתנה. מהיום אהנו כבר לא חברים...

בימים הקרובים פגשתי אותו בבית הכנסת, עמדתי לפניו בתור

הכברתי במילים על הטעות הנוראה שעשיתי. הסברתי לו כמה הייתי טיפש ולא הגיוני. ביקשתי מעומק לב את סליחתו. הוא דווקא היה נימוסי ושמע אותי עד הסוף בלי לקטוע את דברי. בסיום המונולוג שלי הוא הביט בי במבט מלא כאב ואמר לי רק: "אני אחשוב על כך"

להיות כשהייתה אלא נוסף עליה כהנה וכהנה עד היום הזה" עד
כאן דבריו... ומזה גם אני למדתי משהו...

במוצאי השבת יצטרפו גם בני קהילות אשכנז לאמירת הסליחות.
ימי הרחמים והסליחות בעיצומם ואנו מטפסים שלב אחרי שלב
במעלה הימים הקדושים והמרוממים הללו.

מהי בקשת סליחה? מה מטרתה ולמה היא נועדה?

האם היא נועדה להסביר לנו כמה אנחנו לא טובים וכמה חוטאים
ולא בסדר? היינו?

לבורא עולם יש עניין להשאיר אותנו עם טעם לא טוב מהימים
האלו??

או שבקשת סליחה היא התפייסות והחזרת הקירבה בין ריבון
העולמים לבני אהוביו?!

אנחנו לא באים לבוסס בבוץ ששייך לעבר. אנחנו באים להתקרב
מחדש ולהתקדש בקדושה העליונה של השכינה הקדושה.

כמובן שאחרי שכבר קרובים וידידים, חבוקים ודבוקים, צריך גם
לפרוט החטא ולומר את המילה 'סליחה', כדי שנדע על מה לא
לחזור, ממה להיזהר בעתיד.

אבל ברור שהתייחסות אחרת יש, למי שבא להזכיר את חטאיו
ואת פשעיו גרידא, ממי ששולח משלוח מנות לריבון העולמים...

זהו סודם של עשרות הפסוקים שאנו אומרים בתחילת הסליחות
שעניינם לגדל ולרומם לשבח ולפאר את מלכנו. לעורר את רחמיו

ואת המיית הלב לשוב לחיקו ולקרבתו.

רק אחרי כל זה ניתן לומר 'סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו
כי פשענו'.

רק בצורה הזו נוכל לשמוע ולהרגיש את ה"סלחתי כדבריך" שיביא
אותנו לשנה טובה ומתוקה.

במכולת, באוטובוס לכולל. בכל המקומות בהם נפגשנו כל יום עד
היום, דיברנו וצחקנו ונהנינו, עכשיו עמדה שם שתיקה רועמת.
ניסיתי להנהן לשלום, לזרוק איזה מילה, אבל מבחינתו כאילו הייתי
אוויר.

אחרי שבועיים, בשעת ערב מאוחרת דפקתי על דלת ביתו של
ידידי לשעבר.

הכברתי במילים על הטעות הנוראה שעשיתי. הסברתי לו כמה
הייתי טיפש ולא הגיוני. ביקשתי מעומק לב את סליחתו.

הוא דווקא היה נימוסי ושמע אותי עד הסוף בלי לקטוע את דברי.
בסיום המונולוג שלי הוא הביט בי במבט מלא כאב ואמר לי רק:
"אני אחשוב על כך".

תחושה של החמצה.

במהלך התקופה הקרובה ניסיתי כמה פעמים. בכל מיני הזדמנויות.
אי אפשר לומר שזה לא עזר... הוא חזר לדבר איתי מידי פעם.
הוא כבר לא היה מרוגז עלי. אבל כל פעם שהתנצלתי והזכרתי את
סכלותי היה עובר המבט הכאוב הזה בעיניים שלו. ההשפלה שהוא
חוזה שם בישיבה חזרה לחיות אצלו.

חברים כמו שהיינו כבר לא חזרנו להיות, לצערי. רחוק מאד מכך,
לדאבוני.

כמה חודשים עברו, חג הפורים הגיע.

באותה שנה צמצמתי בכל המשלוחי מנות הרגילים ששולחים
לשכנים ולשאר הקרובים. עמלתי על משלוח מנות אחד גדול
ומושקע, כזה שגם עולה הרבה כסף וגם מצריך השקעה גדולה.

אתם יכולים לנחש לבד למי היה מיועד המשלוח הזה...

ביום הפורים בשעות הבוקר המאוחרות נטלתי את המשלוח הכבד
וצעדתי לביתו של ידידי.

בדרך חשבתי לעצמי שאולי כל ההשקעה הזו מיותרת, הלא ניסיתי
כל כך הרבה פעמים לבקש את סליחתו, הוא אמנם רשמית סלח
אבל זה לא עזר...

לא גמרתי לחשוב יותר מידי וכבר עמדתי לפני דלת הבית. הדלת
נפתחה ואני צעדתי פנימה. ברוח היום ובעקבות איזה כוס יין

ששתיתי קודם הצלחתי לשחק את עצמי 'שתוי' וחרצובות לשוני
הותרו. עמדתי שם במרכז הסלון ולעיני ידידי ורעייתו נשאתי

נאום חוצב להבות בשבחו ובִּיקְרוּ. פתחתי את המשלוח והראיתי
לו בעצמי את ההשקעה הכספית והמקצועית. הדגשתי שהכל

לכבודו והמטרה היא במוצהר לחזור לחברות והאהבה ששררה
בינינו לפני לא כל כך הרבה זמן.

בזווית העין ראיתי את רעייתו של ידידי מסיטה מבט ודמעה
גולשת על לחיה. כנראה גם אצלם בבית זה היה נושא, או שהיא

באמת התרגשה לשמוע כל כך הרבה שבחים על בעלה.

בסיום 'ההרצאה' נפלנו זה על כתפו של זה ובלחש אמרתי לו 'ר'...
אני באמת מצטער על מה שהיה, בוא נחזור להיות כמו פעם. זה

חסר לי!"

באמצע סעודת פורים הגיע ידידי לבקר אצלי כשהוא שתוי
(באמת כנראה...) ובהחלט ניתן לומר שלא רק שהידידות חזרה

'צוף התורה'

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות
בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

בעצם מתחלקת לשלושה חלקים, מצד אחד האם יש בזה משום 'בל תשחית' או שמאחר והוא שובר את הכוס לתועלת יהיה הדבר מותר, ובנוסף היות שהכוס שייכת לזולת, יש כאן גם שאלה של גזל, האם מותר לגרום לשני לנזק, מתוך כוונה לשלם עליו מיד לאחר מכן? עוד נקודה שצריכים לברר כאן, האם מותר לגרום למישהו לכעוס ועל ידי כך לחטוא בחטא הכעס, או שאולי אין איסור לכעוס ואינו מחטיא אותו בכך?

תשובה: לגבי השאלה האחרונה ששאלנו, האם יש איסור לכעוס, מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל מתייחס לכך בספרו 'אילת השחר' על מסכת זבחים, ומביא שיש הסוברים שכעס זו לא עבירה בפני עצמה והחומרה של הכעס הוא בכך שהוא מביא את האדם לידי חטא, ויש הסוברים שעצם הכעס כשלעצמו הוא איסור מלבד מה שגורם לאדם לעבור על איסורים נוספים.

אגב אורחא נספר שמרן הגראי"ל שטיינמן כתב את ספרו על מסכת זבחים לעת זקנותו ממש, כשהיה כבן תשעים, הוא נאנח עמוקות ואמר שהוא כתב 'אילת השחר' על מסכתות רבות, אבל לא זכה לכתוב על זבחים, ולכן אזר כגבר חלציו ובהיותו זקן מופלג כתב את חידושו על מסכת זו - שלושה כרכים עבי כרס.

בספר 'מאיר עוז', הביא ראייה לכך שאין איסור בכעס עצמו מהסוגיא של 'לפני עיור', אותה ילמדו רבבות לומדי 'הדף היומי' בשבוע הקרוב בקידושין ל"ב.

הגמרא מספרת שם שרב הונא קרע בגד יקר בפני בנו רבה בר רב הונא, כדי לבחון אותו אם יכעס או לא. הגמרא שואלת שם, אולי יכעס הבן חלילה ואביו עובר על 'לפני עיור' לא תתן מכשול? והגמרא משיבה שם על העניין, אבל רש"י מסביר שם במקום, מה הוא ה'לפני עיור' שיעבור רב הונא אם בנו יכעס? שאולי חלילה הבן שלו יאמר לו משהו שאינו ראוי מתוך כעס - כלומר שהכעס כשלעצמו אינו 'לפני עיור' אלא רק התוצאה שעלולה להיגרם ממנו.

גם במסכת ברכות כט ע"ב אומרת הגמרא 'לא תרתח ולא תחטי', ומסביר רש"י "לא תכעוס, שמתוך הכעס אתה בא לידי חטא", משמע שהכעס עצמו עדיין אינו חטא.

אבל ברמב"ם בהלכות תשובה פרק ג' הלכה ז' כותב: "אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה... אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההיתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן - מן הכל צריך לחזור בתשובה, ואלו העונות

1
**זה נקרא לבקש סליחה? האם בקשת סליחה
כזאת שווה בכלל משהו? גרמת לו נזק כספי
משמעותי, אילצת אותו לחפש אחר כל
רסיס של זכוכית כדי שהתינוק הזוחל לא
ייפצע חלילה, ואתה אומר לו 'סליחה'...
יפה מאוד... אתה ממש יודע לפייס**

"אתם נצבים היום" (דברים כ"ט, ט')

הרבה הכעסתם למקום והרי אתם קיימים - מוסף רש"י.

מעשה באדם שהחליט לשלוח ידו במסחר של כלי קריסטל, ועמד להיכנס לשותפות עם סוחר אחר, אבל לפני שנכנס עמו לשותפות, ביקש לבדוק מה טיבו של האיש, וכבר אמרו חז"ל שהאדם ניכר בכוסו בכיסו ובכעסו, ולכן החליט הלה לעשות לו בדיקה אחת שתכלול את כל שלושת הבדיקות גם יחד.

כשהציג לו הלה את כלי הקריסטל היוקרתיים שלו, הגיע מיודענו והחל לסייר בין הכלים כשהוא מביע חוסר שביעות רצון וטוען שהם לא נראים מיוחדים בכלל, והוא לא חושב שמישהו יסכים לשלם עליהם את המחיר הגבוה הנקוב עליהם.

לא נחה דעתו, עד שהבחין בגביע קריסטל יוקרתי נוצץ עם עיטורים עדינים ויוצאי דופן. הוא שאל את השותף העתידי שלו: "ובכמה אתה מוכר את הכוס הזאת?" השיב הלה שמדובר בכוס ששוויה עומד על כמה אלפי שקלים, והחל למנות את הייחודיות יוצאת הדופן שלה באמרו שמדובר בעבודת יד מעשה ידי אמן של ממש.

לקח מיודענו את הכוס בידו ואמר: "אדוני היקר, הכוס הזאת לא שווה יותר מעשרה שקלים! ובאמרו כך ניפץ אותה לרסיסים. כעת פגע בחברו בכל שלושת הפרמטרים, הוא בחן אותו בכוסו שנשברה, בכיסו שהווק בסכום של אלפי שקלים, ובכעסו כי הלה בוודאי יכעס מאוד כשיראה שהוא שבר את הכוס בכוננת זדון.

כמוכן שמלכתחילה התכוון הסוחר לשלם על הנזק שהוא גורם, ולא עלתה על דעתו להזיק לזולת בלי לשלם, אבל הוא העדיף לבזבז כמה אלפי שקלים כדי להעמיד את השני במבחן ולבדוק אם שווה להיכנס איתו לשותפות על מיליוני שקלים או שאולי עדיף להתרחק מעסקים עם האיש הזה...

שאלה: האם מותר להזיק לזולת כדי לבחון את תגובתו??? השאלה

קשים מאותן שיש בהן מעשה שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם" - כלומר נראה בבירור שדעת הרמב"ם היא שהכעס עצמו הוא חטא בפני עצמו, ולא רק בגלל שהוא עלול להביא את האדם לידי חטאים אחרים.

ובאשר למה ששאלנו לגבי 'בל תשחית', מאותה הגמרא שהבאנו לעיל משמע שאם רב הונא היה קורע את הבגד באופן שאי אפשר לתקנו, הוא היה עובר חליה על איסור זה.

מאיך, בגמרא במסכת ברכות בדף ל ע"ב ובהמשך בדף ל"א ע"א מסופר על מר בריה דרבינא שבחנתונת בנו ראה את החכמים שבאו להשתתף שהיו שמחים יותר מדי ולכן לקח כוס יקרה ששוויה ארבע מאות זוז ושבר אותה לעיניהם, מה שגרם להם להצטער ומנע את השמחה היתירה. מיד לאחר מכן מספרת הגמרא מעשה ברב אשי שבחנתונת בנו ראה את החכמים שבאו כשהם שמחים יתר על המידה, הביא כוס מזכוכית לבנה, שבר לפניו ובכך מנע את השמחה היתירה. ולגבי השאלה הנוספת, האם יש בזה חשש גזל, נראה שאכן יש איסור גמור של גזל בדבר, ואסור לגזול אדם כדי להקניטו, גם אם הגזול מתכוון לשלם על גזלתו את מלוא המחיר.

וכמובן שכל מה שכתבנו אינו לדינא, אלא רק לעיוני ולחזונית דשמעתתא.

ליתר חידוד נוסף: גם אם המזיק באמת מתכוון לבקשת הסליחה ומרגיש צער עמוק על כך שהוא פגע בחברו וגרם לו נזק, גם אם הוא באמת באמת משפר מעכשיו את מעשיו ובפעמים הבאות שייכנס לבית החבר הוא ייזהר מאוד שלא לגרום לשום היוק מכל סוג שהוא - זה לא יחזיר את הבקבוק היפה שהחבר קיבל בירושה מהסבתא שהביאה אותו איתה בעליה הגדולה מרומניה.

אלא מה? בורא העולם ברוב רחמיו וחסדיו העצומים, החליט לגמול עימנו חסד, ולהעניק לנו את הכח למלא בחזרה את כל מה שפגמנו בעולמות העליונים. כשאדם שב בתשובה שלמה, ובמיוחד אם הוא שב בתשובה מאהבה - הוא מחזיר את המצב לקדמותו וכביכול לוקח את כל רסיסי הזכוכית שבעבר הרכיבו יחדיו את בקבוק הקריסטל העתיק, ומדביק אותם בחזרה זה לזה, כך שהבקבוק חוזר להתקיים אחרי שאבד מהעולם.

הגאון הגדול רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, סיפר משל נפלא ואף כתב אותו לעצמו בחרוזים, ולימים שמענו מקורביו שהוא קורא את השיר הזה מספר פעמים, בעיקר בערב ראש השנה, כדי לחזק את עצמו עם הכניסה ליום הדין:

מעשה היה ביהודי שהיה לו יהלום מאוד מאוד יקר, יהלום גדול במיוחד, מלוטש בצורה נפלאה, ממש יהלום פלאי ומיוחד במינו.

היהלום הזה, כך אומרים, אין לו שום ערך שאפשר לאמוד, יהלום כל כך גדול וכזה נוצץ זה לא משהו שרואים בכלל, ואי אפשר להעריך את שווי.

אותו יהודי כמובן שמר על היהלום מכל משמר, החזיק אותו בכספת בחדר לפנים מחדר, כשהוא עטוף בשבעה כיסויים של בד, שייגנו עליו מכל פגע.

לימים אירח היהודי את אחד מחבריו הקרובים שהפציר בו מאוד שיראה לו את היהלום, ולאחר שכנועים רבים הסכים אפילו לתת לו להחזיק את היהלום הפלאי בידו. באותו רגע נפל היהלום על הקרקע, ו... נסדק מעט. נוצר כמו קו שנחרט על גבי היהלום.

כמובן שהשניים הצטערו מאוד, מדובר בנזק שאי אפשר לשער בכלל. בעל היהלום היה צריך לעבוד על מידותיו באופן יוצא דופן כדי שלא להתפרץ בכעס רב על חברו, ואילו החבר ניסה למצוא מילים כדי להתנצל, ולא כל כך הצליח.

לבסוף הציע החבר לבעל היהלום, אולי ניגש עם היהלום לרב שיורה לנו כדת מה לעשות. בעל היהלום אמר שהוא לא מעוניין לגבות מחברו כסף ולכן הוא לא רואה סיבה לגשת לרב בכלל, אבל החבר הפציר בו מאוד ושניהם הלכו לרב כדי לספר לו מה אירע.

הרב שהיה אדם חכם התבונן ביהלום זמן ממושך, ולבסוף שאל את בעל היהלום לשמו. השיב בעל היהלום ששמו דניאל.

"אם כך יש לי רעיון", אמר הרב, "הרי אתה ממילא לא תכנתת למכור את היהלום אי פעם, נכון? החזקת בו רק בגלל שהוא יהלום מאוד מאוד יקר וזה כבוד גדול להחזיק כזה יהלום בבעלותך, לכן אני מציע שתיקח אותו למשייף מקצועי, שיחרוט מתחת לקו שנוצר ביהלום, קו

מעשה באדם שנכנס לבית חברו, וברגע של שובבות החליט לעשות מעשה קונדס, הוא תפס נעל בית זורק על בקבוק הקריסטל העתיק שעמד במרכזו של השולחן, לבדוק אם הוא באמת מזכוכית או שהוא עשוי מפלסטיק. הנעל פגעה וגרמה לכך שהבקבוק נשבר...

האורח צוחק בהנאה מרובה, ולפני שהוא יוצא החוצה וממשיך בדרכו הוא מפטיר לעבר הבית: "טוב סליחה, אני מצטער ששברתי לך, סומך עליך שתסתדר עם הניקיון של רסיסי הזכוכית המפוזרים לכל עבר...". זה נקרא לבקש סליחה? האם בקשת סליחה כזאת שווה בכלל משהו? גרמת לו נזק כספי משמעותי, אילצת אותו לעבוד עכשיו חצי שעה לפחות בחיפוש אחר כל רסיס של זכוכית כדי שהתינוק הזוחל לא ייפצע חליה, ואתה אומר לו 'סליחה'... יפה מאוד... אתה ממש יודע לפייס.

הרי כך אנו נראים כלפי בורא העולם.

במוצאי השבת הקרובה יתחילו כל קהילות הקודש של בני עדות אשכנז לומר סליחות, ואחיו בני עדות המזרח כבר משכימים קום זה שלושה שבועות כדי לחלות ולחנן פני אדון הסליחות ובוחר לבבות, ולומר לפניו 'חטאנו לפניך רחם עלינו'.

האמת שזה נראה לנו די פשוט, אדם חוטא, מבקש סליחה ושב ורפא לו. ככה זה בחיים, לפעמים אנחנו פוגעים במישהו, או מישהו פוגע בנו, מבקשים סליחה והסיפור נשכח.

אבל האמת היא שזה לא כזה פשוט, כי האדם במעשיו משפיע על העולמות העליונים, וידוע שכשאדם חוטא רח"ל, הוא מקלקל, מזיק ושובר בעולמות העליונים. יש כלל ידוע שאומר "שברת שילמות", ולפי הכלל הזה, אי אפשר לצאת פטור בלא כלום רק כי חזרת בתשובה.

ילבש בראש השנה את הבגד הלבן, הוא יריגש התעוררות גדולה יותר בתפילה. דא עקא, כשאביו שמע על כך הורה לו שלא לעשות זאת. שאלה: האם מחויב הבן לשמוע בקול אביו, או שמאחר ומדובר בדבר שיוסיף לו התעוררות לתפילה, מותר לו לעשות כהבנתו? תשובה: אין ספק שמאחר ולא מדובר בחיוב הלכתי ללבש קיטל, אלא רק במנהג, ועוד כזה שלא נהגו במשפחתו, בוודאי שמוטל על הבן לשמוע בקול אביו.

מעשה היה במסגרת פעילות הקירוב שבה נטלתי חלק, בבחור שזכיני להחזירו בתשובה לפני שנים רבות, ואחרי תקופה הוא התחנן בשעה טובה עם בעלת התשובה יראת שמים וצדקנית. לפני החתונה יצא עם אביו כדי לקנות בגדים, והם נכנסו לחנות שם לבש הבן חליפה שחורה ארוכה שאותה רצה לקנות לכבוד חתונתו. האב שראה את בנו לבוש השחורים, ועוד עם חליפה ארוכה, נחרד ונבהל, ואמר לו: "יש גבול כלל תעלול, לזה אני כבר לא מסכים". ענה הבן בחוכמתו: "אבל אבא, אני בן של מלך! אני צריך ללבש גלימה ארוכה, כמו נסיך".

האב חשב שבנו מתכוון אליו ומכנה אותו 'מלך', הוא נורא התרגש ונעתר להסכים לכך שבנו ילבש את חליפה הארוכה.

מעשה היה בהרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא ז"ע"א, שכשהיתה אמו זקנה היא היתה צריכה להשרות את המצה במרק כדי לאכול, והשר שלום שזוהר מאוד מ'מצה שרויה' כמנהג החסידים, אכל מהמרק ושינה מהמנהג, כדי שלא לפגוע בכבודה של אמו, באמרו שהימנעות מאכילת מצה שרויה זה רק מנהג של חומרה, ואילו 'כיבוד אם' הוא חיוב גמור מדאורייתא.

ועוד משהו אחד אספר בעניין זה על יהודי אחד בבני ברק שזכה לאריכות ימים מופלגת וחי עד למעלה מגיל 100.

אותו יהודי היה מספר לנכדיו שבצעירותו, כשהיה בחור צעיר התארגנו כמה מחבריו לנסוע לפני ראש השנה לראדין, כדי להתברך מפיו של מרנא החפץ חיים ז"ע"א, וגם הוא רצה להצטרף אליהם.

עם זאת, אביו התנגד לכך ואמר לו שבחור צריך לשבת וללמוד ולא להרחיק נדוד כדי לקבל ברכות מצדיקים. למרות שהיה לו מאוד קשה לוותר על הברכה המיוחלת, הוא החליט לכבד את אביו ולשמוע בקולו. החברים נסעו אל מרנא החפץ חיים שבירך אותם באריכות ימים, וכששבו הם אמרו לו "תראה מה הפסדת, אם היית בא אתנו החפץ חיים היה מברך אותך באריכות ימים".

"ברכתו של החפץ חיים התקיימה בהם", אמר היהודי הישיש, "כל החברים האלו חיו עד גיל 85 ואפילו עד גיל 90.

"אבל אני", הוסיף בפיקחות, "אני זכיתי בברכה של התורה בעצמה והארכת ימים", ולכן אני זכיתי לחיות עד שהגעתי לגיל 100 ויותר..."

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

אחד נוסף, וכך תתקבל צורת האות ד'. ואז, אמר הרב, יהיה לך יהלום שעליו חרוטה האות הראשונה של שמך, והכבוד יהיה גדול הרבה יותר, לא סתם יהלום גדול, לא סתם יהלום נוצץ, לא סתם יהלום יקר, אלא היהלום הכי יקר בעולם שעליו חרוטה האות הראשונה של שמך!!! סבר וקיבל, חרט את הקו הנוסף, וכל ימיו היה מתהדר ומתנאה ביהלום המיוחד כל כך שנמצא ברשותו ושעליו חרוט אפילו שמו.

אומר הגר"א גניחובסקי זצ"ל: כך גם בנו בני האדם, יש בידיים שלנו נשמה יקרה, יהלום יקר במיוחד, אנחנו שורטים אותה וחובטים בה עם החטאים והעוונות, אבל כשיהודי שב בתשובה, הוא הופך את הקווים האלו לציורים נפלאים, יצירת אומנות, הקב"ה מתהדר בו ומתנאה בו, גם אם אי אפשר למלא את הפגם, אפשר להפוך אותו לציור פלאי ומיוחד במינו.

לא רק שהדבר אפשרי, אלא שכל אחד ואחד מאתנו מחויב לעשות זאת.

ואם נגענו בעניין הכעס בימים אלו של ערב ראש השנה, לא נוכל להימנע מלהביא את דבריו של מרנא החפץ חיים ז"ע"א שביום ראשון הקרוב יחול יומא דהילולא דיליה, ב'משנה ברורה' סימן תקפ"ג, שם הוא כותב על כך שיש שנהגו להיזהר מלאכול מאכלים חמוצים בראש השנה: "ועל כן יש נמנעים לבלש בראש השנה מיני חומץ 'בארשט' וכדומה, ועל כן האוכלים דגים לסימנא שיפרו וירבו כדגים אין מבשלין אותן בחומץ".

"והנה כל אלו הענינים עושין הכל לסימן טוב ולכן פשיטא שיהיה **מאד שלא יכעוס בימים האלו** מלבד גודל האיסור כדי שיהיה לסימן טוב רק יהיה שמח לבו וטובטו בד' עם התשובה ומעשים טובים".

הרי לנו שהמשנה ברורה פוסק שהכעס הוא איסור כשלעצמו, כדעת הרמב"ם, ולא זו בלבד אלא שהוא מזהיר במיוחד מלכעוס בראש השנה, כי יש בכך סימן שאינו טוב חלילה.

והחכם עיניו בראשו, בפרט בימים אלו כשקמים לסליחות ועיפיים מהסליחות ובעשרת ימי תשובה, מתעסקים עם הכפרות ושאר ענייני ההכנות לימים הטובים הבאים עלינו לטובה, וצריכים להיזהר בזהירות יתירה שלא להגיע חלילה לידי כעס, ויצא שכרו בהפסדו.

2 החברים נסעו אל מרנא החפץ חיים שבירך אותם באריכות ימים, וכששבו הם אמרו לו "תראה מה הפסדת, אם היית בא אתנו החפץ חיים היה מברך אותך באריכות ימים"

"וְשִׁמְעֵתָ בְּקוֹלוֹ" (דברים ל, ב')

במשפחת רובינרטורב רגילים שבראש השנה לובשים הגברים חליפה שחורה כמו בכל שבת וחג, אבל ראובן רובינרטורב, שהתחנן לפני פחות משנה, החליט ללבש בראש השנה את הקיטל, והוא בטוח שאם

טוב, כי זה שנים רבות שליבי נוקפי על שאין אני חוזר ומדפיס את ה"בנין שלמה" וה"עצי ברושים" של הסבא שלי זצ"ל, לא למטרות רווחים, אלא להגדיל תורה ולהאדירה, שהרי הספרים אלו זה מכבר, ועלי מוטלת החובה להפיץ בעולם את תורת הסבא זצ"ל, ועד עכשיו לא עלתה בידי.

"והנה באתם עכשיו ובישרתם לי בשורה טובה, שמלאכתי נעשתה ע"י אחרים, וב"ה הספרים הודפסו שוב, והם בהישג יד של כל המעוניין בהם, אקווה לרכוש את הספרים אצל איזה מוכר ספרים כאן, ואראה שם את שם וכתובת המדפיס הנוכחי, ואתנו לו מכתב תודה וברכה..."

אפילו לא עלתה על דעתו, שלפחות עותק אחד מהספר מגיע לו בחינם מהמו"ל הנוכחי.

וכך עשה, קנה את הספר בחנות ספרים, ונכנס הביתה כבזו שמחה עצומה, אשר אי אפשר לתארה למי שלא ראה אותה, והקב"ה אומר לפמליא דילי: ראו בריאה שבראתי בעולמי... ויהי רצון שאלמד מזה בעזהש"ת.

"להחיות עצמו עם אביי ורבא..."

לפני ארבעים שנה, אור לה"ח אייר תשי"ט, נכנס בחור ישיבה אחד לכבוד מרן הגאב"ד דטשעביץ זצוק"ל בביתו בירושלים עיה"ק, וביקש ברכה לקראת התחלת זמן הלימודים של הקיץ למחרת היום.

רבנו זצוק"ל הרים את עיניו הטהורות הקדושות הרחמניות, הסתכל בבחור הנ"ל, ואמר שתי מילים בלבד בטון של התעוררות ורגש: "נאר בשמחה!"... [במבטאו הקדוש: נור בשמחה!...] = "רק בשמחה!"...

וישאל הבחור הנ"ל: "וי אזוי מאכט מען דאס?!..." [איך עושים את זה?!...]

והשיב רבינו זצוק"ל בניגון מיוחד במינו [אשר אי אפשר למסרו בכתב]:

"מי ואך מחייב מיט אביי ורבא!"... [מחייב את עצמו עם אביי ורבא!...] עד כאן דבריו הקדושים. ופירושים וביאורים מיותרים.

אשרי המשים דברים קדושים אלו על לבו, ומתחמם לאורם, ומקימם בסייעתא דשמיא המיוחדת למי שיש בו יראת שמים וטהרת הלב.

דרכו של היצה"ר להטפל אל העילויים המצוינים

דענא ידידי אהובי, כי מדרך ה"בעל דבר" [הלא הוא מיועדנו היצה"ר], שהוא נטפל ביותר לבעלי הכשרון הנעלים ולעילויים המצוינים, לבלבלם בכל מיני טטויות והבלים, וצל הרים נדמה להם כהרים, והעיקר לבלבלם ולהסיח דעתם משקידת התורה הקדושה אשר היא לנו העוץ והאורה, ואצלם הוא מקווה [ה"בעל דבר"] לרווחים יותר גדולים, כי מה יסכון לו אם יבלבל מי שהוא בטלן ובין כך ובין כך אינו לומד, ולכן הוא שם מגמתו לאלו השרידים היחידים המצוינים, אשר ד' קורא בדור יתום זה, ואיננו רוצה להניח להם לעלות בתורה ויראה.

את מקומו ועתידו בישיבה, אינו יכול ואינו רוצה לחזור לישיבה. האם הנדהמת נכנסה בשיחה ארוכה עם הבן, גייסה את כל כח השפעתה והסברתה, נתנה לבן להבין כי אין חיים אלא תורה, ומי שאינו בן תורה - חיו אינם חיים, וכל אושרו של אדם הוא אך ורק בלומדו בישיבה וכו' וכו', אבל, הדברים לא מצאו מסילות ללב הבן.

"לא נרגעה האם, ויצאה עם הבן לרחובה של עיר, טי"לה אותו ברחוב והמשיכה בשיחת ההסברה בדברים נעימים ומושכים את הלב, אך ללא פירות. תוך כדי טיול יצאו את העיר, והגיעו סמוך לנהר שהיה שם, ובדרך הילוכם עלו על הגשר, ופתאום שיתתה האם את סגנון דיבורה הרך, תפסה בידו של הבן ואמרה לו בקול תקיף: 'שמע! אם חוזר אתה לישיבה - מוטב, ואם לאו - הריני משליכה אותך לנהר, כי בשביל מה צריך לחיות אם לא לומדים בישיבה!...' "

"אמנם כן, לא ה' בדעת האם להשליך ממש את בנה האהוב לנהר, אבל המחשת רגשות לבה בכזו צורה מיוחדת ומשכנעת - פעלה את פעולתה על לב הבן יותר מכל דברי ההסברה, ומיד חזר לישיבה לשמחת לב האם המאושרת.

"כאשר שמע החזו"א זיע"א סיפור זה אמר: 'עכשיו מובן היטב במה זכתה האם הזו - באוירה של אותה תקופה קשה ברחוב היהודי, כשרוחות שונות זרות נשבו בחלל האוויר - שכל בני' שתולים באהלי תורה, בישיבות הקדושות. עם כזו מסירות נפש - אין פלא שזוכים לכך'."

עד כאן סיפר לי מו"ח זצ"ל, ואכן עליהם אפשר לומר: אשרי יולדתם!

סיפור מפליא על חמיו הגאון רבי שלמה כהן זצ"ל

לא אכלא את עטי מלכתוב, שהנה זכיתי לגור שבע שנים [תשכ"ה-תשל"א] בבית מו"ח, איש החמודות פאר המעלות והמידות, רבי שלמה כהן זצ"ל, אשר לא הניח אחריו כמותו בשגב אצילות מידותיו הטהורות הקדושות האלוקיות, הלאוי אזכה ללמוד מזה בס"ד.

והנה יום אחד בא אליו איש אחד, והודיע לו שראה שנדפסה בארה"ב מהדורה חדשה של ספרי שאלות ותשובות "בנין שלמה" [על אורח חיים], ו"עצי ברושים" [על יורה דעה], מוקנו מאור הגולה ה"חשק שלמה" זיע"א. ויען האיש ההוא ויאמר לרבי שלמה כהן זצ"ל: הלא אתם היורשים היחידים בכל העולם של הספרים הללו, שהרי לסבא שלכם ה"חשק שלמה" הי' רק בן יחיד אחד [מלבד שש בנותיו, שהיו נשותיהם של גדולי ישראל] בנו רבי אברהם יעקב הכהן זצ"ל, ולא נשאר ממנו אלא בן יחיד, רבי שלמה כהן, ואיך זה יבוא מישהו ויעשה כזה מעשה גזילה לעין השמש להדפיס את ספריו, אשר באמת שייכים הם רק לכם, ואתם צריכים לתבוע ממנו תשלום גדול, ואם יסרב - אז לתבועו לדין תורה וכו' וכו'.

כזאת וכזאת דיבר האישי הנ"ל. ואשרי עין ראתה את תגובתו של רבי שלמה כהן זצ"ל: "אני מודה לכם מאוד על הבשורה הטובה שבישרתם לי עכשיו, איש טוב מבשר

אין חטא שאינו מתכפר בלימוד התורה

ביומא פ"ו ב', ואמרו בר"ה י"ח א' על הפסוק "אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה" - בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה, ואבי אמר בתורה וגמילות חסדים עיי"ש, ואין חטא שאינו מתכפר בתורה.

(מתוך הספר 'פניני משמר הלוי')

וק"ו בן בנו של ק"ו, במי שפרש מחטאים ומהבלי עוה"ז, והשקיע עצמו לגמרי בלימוד התורה"ק בשקידה עצומה וכל מעייניו בה, כמון יקירי, שמעלתו עוד יותר גדולה, וכל עיונותיו ופשעיו לא יזכרו עוד, והכל נמחק ונמחל, ובתשובה מאהבה וזדונות נעשים כזכויות כמבואר

המשך מעמוד 6 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

וכיון שזו המטרה שלנו בראש השנה, הרי שדבר ראשון יש להשתדל 'שלא לזרוק אבנים...' 'לב יודע מרת נפשו', וכל אחד צריך לפשפש במעשיו ולבדוק מהו הדבר אותו הוא יעשה לכבודו של המלך שמגיע אליו לביקור. הגם אם תהיה זו התחזקות מועטה, אך העיקר להראות את ההכרה במלכותו יתברך!

עלינו לחשוש ולהיזהר בכל הנהגה שעלולה לסתור את הכרת המלכות, ואת מציאות המלכות. כמה דברים אנשים דשים בעקביהם כל השנה כולה - כעס, לשון הרע, זלזול בתפילה ועוד כהנה וכהנה. זה חמור כל השנה, אבל בראש השנה זה חמור שבעתיים - כי המלך כאן, וכשהמלך כאן אסור לזרוק אבנים! אם לא עושים את העבודה בשלימות, אם אין לנו כוחות ויכולות לעשות את מה שבאמת נדרש ממנו - לפחות נקפיד לא להשליך אבנים על המלך...

(לקט מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

ואחרונים - בכל ראש השנה ערכו 'קבלת פנים' לקדוש ברוך הוא, לפי רמת ערכם ודרגתם, וכך גם בדור האחרון שלנו. ומה דורשים מאיתנו? "נאר ווארף נישט קיין שטיינער", "לפחות רק אל תזרקו אבנים..." "אך בהשם אל תמרודו". לא מבקשים מכם קבלת פנים כמו הראשונים והנביאים. זה לא בדרגה ולא במעמד שלכם - אך לכל הפחות כשהוא נמצא כאן, לא למרוד בו, לא להמרות את פיו! לפחות זה!

עיקר העבודה בראש השנה, הרעים רבי לייב חסמן, הוא לדעת כי יש לנו עסק עם מלך! מלך מלכי המלכים! אנשים מבקשים, מתחננים, מתפללים ומפצרים - הכל צריך ונחון, אבל עיקר העבודה צריכה להיות הרגשה של מלכות, שעומדים לפני מלך, מלכו של עולם! עם הכרה זו ניתן לפעול יותר מכל הדברים האחרים, שכן מלך לא קצרה ידו: הוא יכול לתת ולהושיע ללא גבול.

המשך מעמוד 10 | הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

אף אחד לא מזמין לעצמו ניסיונות. אבל אם יש ניסיונות - צריך לתפוס אותם בשתי ידיים. לשמוח בהם. להסתכל עליהם במשקפים הנכונות. הרי אם הייתם יורשים מהורכם הזקנים מכרה יהלומים, והייתם תורנות בין האחים: כל יום כורה מישהו אחר, ומה שהוא כורה - שלו הוא, האם הייתם מרגישים ממוזרמים אם היו האחים מותרים לכם, ואומרים לכם: 'כרו ביום שלנו והיהלומים שלכם הם'?

אם מרכיבים את המשקפים הנכונות, משכילים להבין שכיבוד אב ואם זה מכרה יהלומים! ולתפוס את המצוה הזאת בשתי ידיים. צריך לחכות למצוה, לשמוח בעשייתה! לגויים הקב"ה נתן קיוסק קטן עם שבעה פריטים, ואנחנו קיבלנו סופרמרקט עם שש מאות ושלשה עשר פריטים, ועל זה אנחנו מברכים בכל בוקר: "שלא עשני גוי". כך צריך להיות מבטנו על קיום המצוות!

(מתוך 'אריה שאג' דברים)

למחרת שוב פגש האיש את יענק'ל, שהלך עם דליי המים כשהוא מחייך ומפזם בשמחה. "יענק'ל, מה שלומך?" שאל הלה את שואב המים שהשיב במאור פנים: "חסדי ה', ישתבח שמו! בגיל כה מבוגר אני עדיין מצליח להתכופף, למלא מים, לשאת משא כבד על כתפי, ללכת מבית לבית ולפעמים אפילו לעלות לקומות העליונות כדי לספק מים לבני העיר! איזה חסד! איזו ברכה מאת ה' יתברך!"

מה השתנה אצל יענק'ל? הרי גם ביום הראשון וגם ביום השני הוא עסק באותה מלאכה מפרכת? התשובה היא: הוא החליף את המשקפים השחורים במשקפים ורודים! אם נסתכל על הכל במבט של אמונה ונדע כי הכל מאת ה' יתברך והכל לטובתנו, כיון ש"כל מאן דעביד רחמנא לטב", ממילא חיינו יעשו רגועים ושלוים.

עורך אחראי: הרב משה הרמן • גרפיקה: הרב צבי לוצקין • צילום: פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק
כותבים: הרב יהושע לייבוזן • leib1964@gmail.com • הרב ישראל ליוש • israel.layosh@gmail.com
הרב אליעזר יטקובסקי • a6150805@gmail.com • הרב אברהם פוקס • sefer012@gmail.com
הרב ישראל הימן • i0548467550@gmail.com
כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • טלפון: 02-5609000 • הדפסה: חסר ואמונה
לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי' בהלכה'

- ◆ האם ניתן ליטול ידים לסעודה במיץ תפוזים?
- ◆ האם ניתן ליטול ידים בשני ספלים?
- ◆ מתי לא חל הכלל "ספקא דרבנן לקולא"?

נטילת ידים בנוזלים שונים

- יש אומרים ש'מי פירות', דהיינו מיצי פירות, כשרים לנטילת ידים. ואין להקל בכך אלא בשעת הדחק, ויש ליטול ללא ברכה, וכשיתאפשר - יש לשוב וליטול במים, ללא ברכה.
- יש מהראשונים שסוברים שבשעת הדחק ניתן ליטול ידים ביין, ומהם שסוברים שניתן להקל רק ביין לבן, הדומה למים, ולא ביין אדום, אולם למעשה, אין להקל כדעה זו כלל.

שיעור 'רביעית' לנטילת ידים

- לנטילת ידים נדרשת כמות של רביעית (150-86.4 מ"ל, לשיטות השונות) מים. וכתבו הראשונים שהטעם לכך הוא מפני ששיערו חכמים כי כמות זו מכסה את מקום הנטילה ביד כנדרש.
- רביעית המים הנדרשת לנטילת ידים, צריכה להיות מכוונסת כולה בכלי אחד, ואם היא מחולקת לשני כלים ויותר - אף אם שפך את כולה בבת אחת על היד, אין זו נטילה.
- במשנה במסכת 'ידים' נאמר, ששני בני אדם יכולים ליטול את ידיהם מרביעית אחת של מים. ונחלקו הראשונים: יש אומרים שלא מדובר על עיקרה של נטילת הידים, אלא על שפיכת 'מים שניים' להעברת המים הראשונים, אולם, לדעת רוב הראשונים, שני בני אדם יכולים ליטול את ידיהם מרביעית אחת, אלא שנחלקו בנוגע לאופן בו ניתן לעשות זאת.
- לדעת ראשונים רבים, בנטילת ידים לסעודה אין צורך לשפוך את המים אלא על האצבעות, עד לנקודת חיבורן לכף היד. ולדעת רבים אחרים, מקום הנטילה הוא עד נקודת חיבור כף היד לזרוע. וכן המנהג.

חציצה בטבילה ובנטילת ידים

- בטבילת אדם במקוה, צריך שלא יהיה דבר חוצץ ומבדיל בינו

לבין המים, דהיינו דבר המכסה את רוב הגוף, או דבר שמכסה רק את מיעוט הגוף אך מקפידים להסירו.

• בנטילת ידים לסעודה, יש את אותם דיני חציצה שבטבילת הגוף, דהיינו: דבר המכסה את רוב מקום הנטילה שביד, או דבר שמקפידים להסירו, אף אם מכסה רק את מיעוט מקום הנטילה - חוצץ, וצריך להסירו לפני הנטילה.

• הפוסקים כתבו דוגמאות לדברים שהדרך להקפיד להסירם, וחוצצים בנטילת ידים לסעודה: שאריות בצק וחומרים דביקים נוספים, קוץ שלא נתחב לעומק ולא התכסה בעור, ועוד.

• דבר שהדרך להקפיד להסירו, נחשב כחציצה בנטילת ידים לסעודה. ומי שידיו התלכלכו בדבר החוצץ, וניקה אותן היטב במים ובסבון, ונותר על היד רושם של צבע, ללא ממשות, אין זו חציצה.

• דבר שהדרך להסירו בהזדמנויות שונות, כגון טבעת שמסירים אותה בעת לישת בצק, נחשב כחציצה, למרות שבדרך כלל הוא נמצא על היד.

ספקא דרבנן לקולא

• ספקא דרבנן - לקולא. אולם, לכתחילה, אם קל להחמיר - יש להחמיר. ויש אומרים שאף בדיעבד, כגון שספק אם קיים מצוה דרבנן, אם קל להחמיר, יש להחמיר; וכך יש לנהוג.

• לפי האמור, אם יש ספק בקשר לכשרות המים או הכלי לנטילת ידים לסעודה, שהיא מצוה דרבנן, ויש מים אחרים או כלי אחר זמינים לנטילה - אין ליטול במים ובכלי המוטלים בספק.

• כאשר יש ספק בנוגע לקיום מצוה דרבנן, וניתן לבררו, אין זה נחשב כספק אלא בדיעבד, כשכבר עשה את מעשה המצוה באופן שיש בו ספק.

"והסירותי"

עבוד חולי עמך ישראל

רבני קרן והסירותי בקריאה מיוחדת:

"כל מי שעיניו בראשו, יטול סניגוריה זו-של תרומ

שכל התורם לחולים -

החלטות

- א. כדאי וראוי מאד לכל אחד ואחד כל בני בית התורם- כפי ששמו
- ב. קופת העיר תעשה ככל שביכל הנותנים שיזכו בברכת ופסק מ
- ג. דברי רשכבה"ג מרן הגר"ח קני ממש- מידה כנגד מידה לא יהי ה"קהילות יעקב" זצ"ל.
- ד. אלו המצפים לדיווגם, הנחשבי
- ה. מידי ערב ראש חודש יעלה שלי שכל התורמים לא יהיו חולים, וז
- ו. ועד רבני קרן והסירותי ממנים א והסירותי- להתפלל כמנהגו של
- ז. אנו מקבלים על עצמנו בלי נדר "והסירותי מחלה מקרבך" שעל התורם לחולים לא יהיו חולים ב
- ח. כל התורמים הקבועים לקרן וה עליהם בס"ד מידי חודש בחדש

יצחק זילברשטיין

לזכות ההגנה ועד רבני

47

"והסירותי"

עבוד חולי עמך ישראל

שטר גזירת הקודש

כי הנריב הנכבד

היום כסוס שיש בו טעם לקרן "והסירותי מחלה מקרבך" שנוסדה בקופת העיר נ"י רשכבה"ג מרן הגר"ח קנימסקי זצ"ל, ומוסדת זה בידה כנגד מידת הסכר לברכת וזרות סולק של רשכבה"ג וק"א

היום כסוס שיש בו טעם לקרן "והסירותי מחלה מקרבך" שנוסדה בקופת העיר נ"י רשכבה"ג מרן הגר"ח קנימסקי זצ"ל, ומוסדת זה בידה כנגד מידת הסכר לברכת וזרות סולק של רשכבה"ג וק"א

כל התורם סכום שיש בו טעם לקרן והסירותי מחלה מקרבך שעי" קפת העיר

יזכה מודה כנגד מדה שלא יהלה

ולא יהיו חולים בביתו

והיום מקדים נאמני, כי בידת סולק כל מן זכ"א שידרה וקיימת גם לומר מזה, וכל התורם סכום כנגד מידת הסכר לברכת וזרות סולק של רשכבה"ג וק"א

היום כסוס שיש בו טעם לקרן והסירותי מחלה מקרבך שעי" קפת העיר

שלא יהיו חולים ב

כל מי שעיניו בראשו, יטול סניגוריה זו-של תרומ

שכל התורם לחולים -

ועד רבני קרן והסירותי ממנים א והסירותי- להתפלל כמנהגו של

כנס ועד רבני קרן והסירותי בבית נשיא "קרן והסירותי" עמוד ההוראה מרן הגר"י זילברשטיין, אשר היה נוכח בהתייסדות הקרן בבית רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל- ובהשתתפות מרן הגר"ש גלאי, הגרמ"ש קליין, הגרש"א שטרן, הגר"י קולדצקי, והגר"ש קניבסקי שליט"א | ראש חודש אלול תשפ"ג

ה לקרן 'והסירותי', כי היא מציאות ברורה ומוכחת לא יהיו חולים בביתו!"

ועד רבני קרן "והסירותי מחלה מקרבך" שנתכנסו בראש חודש אלול בבית עמוד ההוראה מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א

ד להצטרף לתרומות לקרן "והסירותי מחלה מקרבך" שזו מציאות ברורה ומוכחת של סניגוריה והסרת המחלות מעל גנו מרבינו שה"ת הגר"ח קניבסקי זצ"ל וראינו בעינינו.

תה להגביר ולהוסיף את התרומות הקבועות לקרן "והסירותי מחלה מקרבך", הן לטובת חולי עמך ישראל, והן לטובת רן רשכבה"ג זצ"ל ש"כל התורם לחולים סכום שיש בו ממש - מידה כנגד מידה לא יהיה חולה ולא יהיו חולים בביתו".

בסקי זצ"ל מייסד הקרן, ופסיקתו ש"כל התורם לקרן והסירותי מחלה מקרבך שעל ידי קופת העיר סכום שיש בו חולים בביתו" שרירים וקיימים גם לאחר פטירתו ביתר שאת, כדברי רבינו זצ"ל בעצמו, וכפי ששמענו ממרן בעל

ו "פלג גופא" גם הם בכלל החולים, ובכלל ברכת וגזירת רבינו זצ"ל ש"לא יהיו חולים בביתו".

ח קופת העיר לציון הק' של רבינו חיים קניבסקי זצ"ל, להעתיך שגם בחודש הבעל"ט תתקיים ברכת וגזירת רבינו זצ"ל לא יהיו חולים בביתם, כמו שנהג מרן זצ"ל בחיים חיותו להעתיך מידי ער"ח על כך.

ת עמוד התפלה מרן הגר"ש גלאי שליט"א לכנס מידי ערב ראש חודש מושב בית דין של גדולי ישראל ורבני קרן רבינו זצ"ל שגם בחודש הבעל"ט כל התורם לקרן עבור החולים - מידה כנגד מידה לא יהיו חולים בביתו.

להוסיף מידי כמה ימים בברכת המזון תפלה מיוחדת עבור תורמי קרן והסירותי "הרחמן הוא יברך את תורמי קרן ידי קופת העיר - שתתקיים בהם גזירת וברכת רבינו הגדול שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל קניבסקי זיע"א שכל ביתו".

ירותי יקבלו שטר מיוחד עם כתב וחתימת יד קדשו של רבינו הגר"ח קניבסקי זצ"ל, ועם פרטי התפלול שיעתירו ו, לאות ולעדוה.

יצחק שאול קניבסקי
יצחק שאול קניבסקי

יצחק קולדצקי
יצחק קולדצקי

שמואל אליעזר שטרן
שמואל אליעזר שטרן

משה שאול קליין
משה שאול קליין

שמעון גלאי
שמעון גלאי

הטובה ביותר והסניגוריה הראויה ביותר בימים אלו, ולזכות ההיסטורית להכלל בתפלוליהם וברכת המזון של קרן והסירותי" - ולקבלת שטר גזירת הקודש, בתרומה שיש בה ממש לקרן והסירותי מס. 9000 חייגו כעת:

1-800-39-47-4

הייתי פעם אצל מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל וראיתיו עומד מחוץ לביתו ובוכה בדמעות ממש, והיה נראה בצער ובכאב, ושאלתיו מה אירע לו, והשיב לי: "הלילה בא אלי יהודי מארץ ישראל וסיפר לי שבירושלים עיה"ק..."

מֶרֶן פּוֹסֵק הַדּוֹר הַגָּאוֹן רַבִּי מֹשֶׁה שְׁטֵרנְבוּךְ שְׁלִיט"א
אֲשֶׁרֵי מִי שִׁזְכָּה לְהִתְרַחֵק מִלְרֵאוֹת חִילוֹל שַׁבַּת

מעמד מרוב צער מהנעשה בהיכל ה', ואיך אפשר להיות בפלטרין של מלך ולראות שם חילול שבת.
ובדומה לזה ראיתי פעם אצל מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל בשעה שבאתי אליו כהרגלי מידי בוקר, וראיתיו עומד מחוץ לביתו ובוכה בדמעות ממש, והיה נראה בצער ובכאב, ושאלתיו מה אירע לו, והשיב לי: "הלילה בא אלי יהודי מארץ ישראל וסיפר לי שבירושלים עיה"ק מחללים שבת, והנה עד עכשיו חשבתי שרק בתל אביב ובשאר ערי ישראל מחללים שבת קודש בפרהסיה, אבל בירושלים עיר הקודש לא חשבתי שיעזו לחלל שבת קדשנו בפרהסיה, ועכשיו אני שומע שגם בירושלים מחללים, אוי לנו להיכן הגענו", והוסיף ואמר: "כל הלילה לא ישנתי אלא בכיתי ובכיתי על חילול כבוד ה' ועל צער השכינה שבתוך עיר קדשו מחללים שבת קודש בפרהסיה", ולא היה יכול מו"ר זצ"ל לעצור עצמו מלבכות. וכבר אמר הרה"ק בעל ה"דברי יואל מסאטמאר זצ"ל, שמאחר שהמחלל שבת דינו בסקילה, א"כ בשעה שרואים יהודי מחלל שבת רח"ל, צריך לזכור שמעיקר הדין היינו צריכים לסוקלו באבנים, אלא שבפועל אין לנו דין סקילה היום, אבל כיון שהמעשה מצד עצמו מחייב סקילה, הרי צריכים להסתכל עליו כמחויב להיסקל באבנים. ואשרי מי שזכה להתרחק מלראות חילול שבת, ומה טוב למי שאפשר לו להתגורר במקום נפרד מהחופשיים, ובוה נשמרים מהפגם בראיית חילולי שבתות רח"ל וראיית שאר חיי ההפקרות של החופשיים.

(מתוך ביאורים והנהגות דברים)

מֶרֶן הַגָּרִי"ז זצ"ל דִּקְדַּק מִהַפְסוֹק "וּתְרֹאוּ אֶת שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֵת גְּלוּלֵיהֶם" דבר נפלא, שאע"פ שהם ראו את 'שיקוציהם', והיינו שהם הסתכלו על העבודה זרה במיאוס ובשיקוץ כשקצים וכגללים, מ"מ עדיין היה צורך להזהירם בשבועה שהם לא ייסחפו אחר העבודה זרה שראו בעיניהם. ומכאן יש להתבונן עד כמה מזיקה ראיית דבר איסור לאדם, שטבע האדם להיסחף אחריה גם אם הוא יודע בשכלו שהדבר מאוס ומשוקץ.

בדומה לזה יש גם ראיית חילול שבת רח"ל פוגם מאוד ומסוכן להשפיע קרירות ביראת שמים, והגע בעצמך, הלא המחלל שבת כופר במעשה בראשית (חולין ה.), וא"כ מן הדין לא היה אפשר כלל ללב היהודי להכיל דבר נורא כזה לראות איך יהודי מחלל שבת רח"ל, שהרי זהו עקירת הדת, ואם מסוגלים לראות כן בלא להזדעזע ממש, אין זה אלא מפני קרירות ביראת שמים עד שאין מרגישים מהו חומרת חילול שבת.

וכבר עורר גדול אחד זצ"ל שהסתכלות האמיתית עפ"י התורה הקדושה בראיית חילול שבת היא כמו לראות אדם שנדרס למוות רח"ל, שהרי התורה אומרת "מחלליה מות יומת" והיאך אנו עומדים שלום שרואים "מות יומת" לנגד עינינו.

וסיפר לי כ"ק האדמו"ר האביר יעקב מסדיגורה זצ"ל, שפגש בכנסייה הגדולה במרינבד את הגאון הקדוש רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל, וסיפר לו שהוא עומד לנוסע לארץ ישראל להשתקע בה, ובדעתו לגור בתל אביב, ונחרד רבי אלחנן ואמר לו "אני בשום אופן לא הייתי יכול להיות בתל אביב, שאם אראה חילול שבת בארץ ישראל, לא אחזיק

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? dirshu@dirshu.co.il שלחו מייל ל-

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה